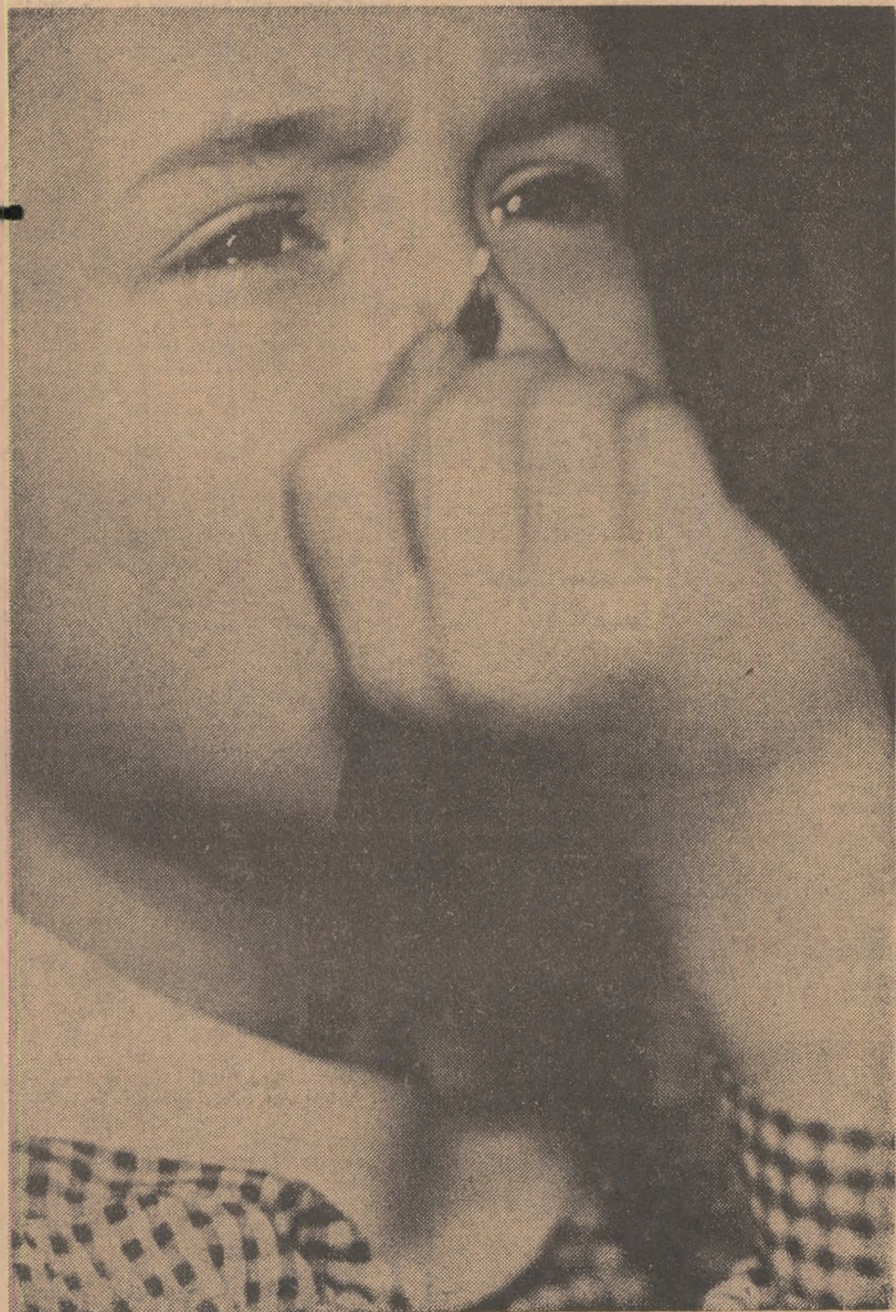

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

Anul III Nr. 118

Simbătă 17 noiembrie 1973

12 pagini și suplimentul
„Științe sociale” — 1 leu

ECONOMIE

Chemindu-i pe toți comuniștii și pe toți cetățenii țării să facă totul pentru economisirea resurselor de energie, pentru combaterea risipei sub orice formă s-ar putea manifesta și pentru a contribui — și pe această cale — la progresul economiei naționale și al propriei lor prosperități, Hotărârea recentă a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. constituie, pentru educatorii din toate unitățile școlare, din conducerea acestora și din cercetarea pedagogică, un document de excepțională însemnătate, o sursă din care se pot și e necesar să se extragă nu numai teme ale activității didactice, de conducere și de cercetare a acestora, ci și o concepție politică, care să fie transmisă întregului tineret școlar al țării noastre. Să sădim pe întreaga perioadă de școlarizare a generațiilor tinere, hotărârea de a economisi resursele de energie, materiale și timp, și de a lucra în laboratoarele și în atelierelor școlare cu consumuri cât mai reduse.

Avem, în întreaga muncă de educare a tineretului școlar, posibilitățile cele mai largi de a-l ajuta să înțeleagă profund că a economisi — în condițiile societății noastre socialiste — înseamnă a respecta munca, efortul și investițiile înmagazinate în fiecare produs material și că lupta împotriva risipei este indisolubil legată de grija față de avutul obștesc și față de bunurile personale; economia se infățișează, așadar, ca o expresie sintetică, prin graiul faptelor, a unui profil moral-spiritual înalțat. În acest fel, economia se va afla în munca educatorului ca obiectiv al educației, dar și ca metodă, ca rezultat al educației, dar și ca unul din principalele ei criterii de evaluare.

Dacă în activitatea de la catedră, vom cultiva deprinderile, obișnuințele, convingerile și comportamentele care să inzeșteze nu numai pe absolvenții școlii, dar chiar și pe elevii și studenții de azi cu sentimentul înaltei responsabilități față de toate resursele materiale ale economiei noastre naționale și cu spiritul celei mai raționale gospodăririi a acestor resurse, desigur, și în cercetarea pedagogică — din institute, centre și laboratoare de cercetare, de la catedrele universitare și din toate școlile — devine de cea mai mare actualitate să se înscrie printre priorități și o temă care s-ar putea intitula „Cultivarea spiritului de economie la elevi”.

Prin aceasta, atât activitatea la catedră, cât și cercetarea pedagogică își vor îmbogăți semnificația lor de act politic.

Fascinația cunoașterii

Foto: prof. V. BOGDANET

Perimetrul suficienței

— Eu, dragul meu, dacă nu am cu ce, nu fac — îmi spunea cindva un profesor de fizică. Dacă ministerul vrea să fac experiențe să-mi aducă material didactic.

Cu gesturi largi, teatrale, interlocutorul meu îmi motiva insuccesul evident al unei lecții, la care niște obligații speciale mă determinaseră să asist.

Mai bine de treizeci de perechi de ochi neastimpărați și iscoditori urmăriseră, cu un interes din în ce mai neîmplinit, o înșiruire searbădă de legi și consecințe ale acestora și își dăduseră vădit silința să le priceapă. Nu știu de ce, la sfârșitul lecției, în clasă totul era cenușiu.

— În zilele noastre nu se mai poate face predarea unei științe experimentale fără aparate — continuă să-mi explice doct, colegul. Și în această privință, nu stăm prea bine. Întreprinderea de material didactic ar trebui să se preocupe mai mult, să caute... să asigure.

Avea dreptate! Pentru a duce mai departe investigația elevilor e necesar să se cunoască tot ceea ce s-a realizat. De aceea, unitățile școlare au nevoie să fie înzestrate cu aparatură didactică din ce în ce mai fină, mai complexă și mai sensibilă — gândesc eu, pierzând șirul spuselor sale.

Încerc să-i explic că — oricum — a face o lecție despre legile frecării, fără măcar un tribometru cu plan înclinat, este greu de realizat.

GH. PETRESCU

Experimentul de la Blaj

Într-o îndelungată activitate la catedră, dascăl și prieten al multor generații de absolvenți bine pregătiți, pasionați și cutezători cercetători al fenomenelor și proceselor educative, stăruind — îndeosebi — asupra lecției, ca nucleu central al muncii educatorului, popularizator al ideilor moderne în pedagogie (realizând, singur documentarea, prelucrarea, dactilografierea și difuzarea unui perseverent buletin de informare intitulat „Ars discendi”), profesorul Toma Cocîșiu, director al — așa cum îi face bucurie să i se spună — „experimentalei de la Blaj”, ne propune o schemă de organizare și desfășurare

a lecției și — eventual — a cursului universitar, izvorită din cerințele învățământului activ.

Iată desfășurarea lecției, pe care ne-o propune:

A. Aplicativ (practic)

a. lecția este organizată și se desfășoară în jurul unei teme din mediul ambiant;

b. profesorul conduce activitatea elevilor sau a studenților la izvoarele științelor;

1. din aceste izvoare: elevii culeg informații,

2. pe care le prelucrează,

3. le exprimă personal,

4. le duc la confruntare în comun. Științific (teoretic)

1. se efectuează o observare directă,

2. se solicită judecata proprie,

3. se exersează exprimarea personală,

4. are loc o confruntare în comun.

Din punct de vedere pedagogic, elevii și studenții deprind capacitatea de a dobândi cunoștințe în cursul vieții întregi. Pe plan social, profesorul duce activitatea în comun cu elevii, cu studenții. Elevii și studenții se influențează, se ajută reciproc în aspirații, cerințe, aprobări și dezaprobări. Opinia colectivă asigură disciplina împotriva elevilor care săvârșesc abateri. Teoria izvoare — în acest fel — din practică.

După părerea profesorului Toma Cocîșiu, investigarea, cercetarea, munca independentă, studiul individual, efortul propriu, inițiativa școlarului la lecție, a studentului la curs, programarea, problematizarea, prospectarea și activizarea sînt termeni diferiți, dar cu înțeles identic.

Reproducînd organizarea și desfășurarea lecției — așa cum a experimentat-o și cum ne-o propune profesorul Toma Cocîșiu — relevăm orientarea hotărîră a acesteia către activitatea directă a elevului cu sursele de informație și ridicarea rolului profesorului la nivelul unui autentic organizator și colaborator al activității elevului.

Reținem, de asemenea, semnalarea lapidară a resurselor educative și socializatoare a acestui model de lecție, precum și opinia autorului, după care, eforturile sale se întîlnesc cu eforturile generale de modernizare a lecției.

COSTIN ȘTEFĂNESCU

(Continuare în pag. a 2-a)

1. Observarea directă 2. Judecata proprie 3. Exprimarea personală 4. Confruntarea în comun.

Descongestionarea programelor și a manualelor școlare pentru clasele I—IV

În ziua de 12 noiembrie a.c., la Ministerul Educației și Învățământului a avut loc o constatare în legătură cu descongestionarea programelor și manualelor școlare pentru clasele I-IV. La constatare a participat un număr însemnat de învățători de la școlile din municipiul București, cadre didactice de la I.C.P.P.D., lucrători ai Editurii didactice și pedagogice, inspectori școlari.

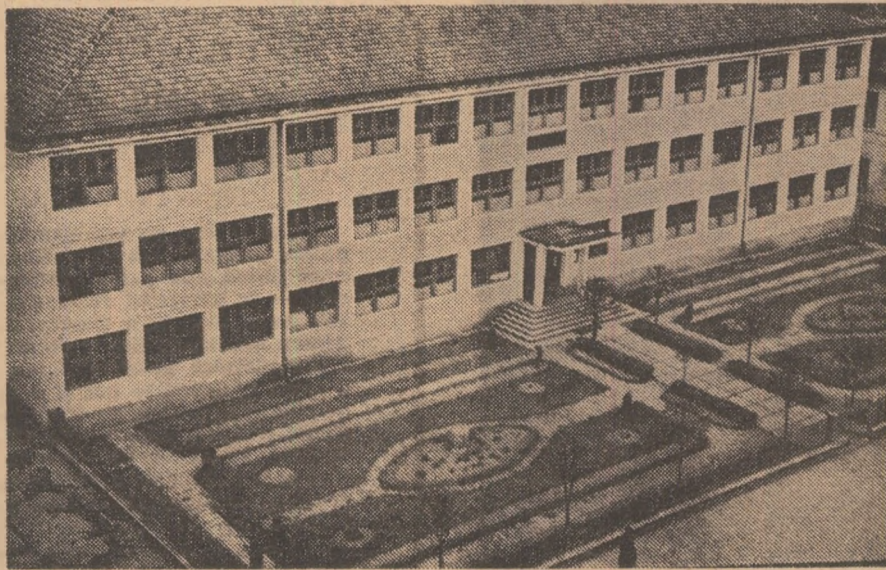
Ședința a fost condusă de tovarășul Traian Pop, adjunct al ministrului educației și învățământului, care a precizat că măsurile de descongestionare a programelor și manualelor școlare se înscriu printre acțiunile întreprinse de Ministerul Educației și Învățământului în scopul de a găsi formele cele mai corespunzătoare pentru ca toți copiii să parcurgă perioada obligatorie de învățământ. În acest sens, este necesar să se analizeze conținutul actualilor programe și manuale școlare destinate claselor I-IV și să se realizeze descongestionarea lor de noțiuni și date inutile, accesibilitatea sporită, eșalonarea mai bună a materiei pe parcursul celor 4 ani de studiu din

ciclu elementar, o corelație, într-o concepție unitară, între învățământul preșcolar și primele clase ale învățământului general.

Dezbaterile au evidențiat atât aspectele pozitive ale actualelor programe

și manuale cât și neajunsurile lor.

În cadrul ședinței, s-au stabilit colective de lucru alcătuite din învățătorii care vor revizui conținutul programelor de învățământ pentru clasele I-IV.

Noua clădire a Liceului din Vatra Dornei, județul Suceava

Acțiuni de perfecționare

În cadrul acțiunilor de perfecționare organizate de I.C.P.P.D., colectivul de biologie al sectorului de metodologie didactică al acestui institut a deschis seria cursurilor cu primele grupe de profesori de biologie din Capitală, sâmbătă 3 noiembrie a.c., la Liceul „Julia Hasdeu”.

În această nouă acțiune se va realiza un program revizuit și întregit în raport cu anii precedenți nu numai din unghiul de vedere al conținutului, ci și în ceea ce privește formele de desfășurare a activităților cu personalul didactic care participă la aceste cursuri.

Spiciim câteva titluri ale noilor programe: **Datele sistematice ale învățământului biologic** — în care se vor dezbate probleme legate de tendința actuală în multe țări de tradiție, de a se realiza un sistem integrat de învățământ biologic, temă la care alături de considerații teoretice se vor face și

aplicații practice legate de programa și manualele de biologie, în legătură cu optimizarea învățământului biologic.

Dealtfel, în totalitate, noua programă a prevăzut o creștere a ponderii lucrărilor practice ținând seama de valențele lor formative deosebite, de rolul pe care îl au în condițiile școlii contemporane, și care urmărește o legare cât mai strânsă a învățământului de practică, de viață.

O altă temă se referă la Cercetări moderne referitoare la integrarea nervoasă: sistem limbic. În cadrul acestei teme se vor da interpretări noi, cibernetice, problemelor de integrare nervoasă clasice. Se va insista asupra predării în clasă cu ajutorul modelelor, în vederea mării accesibilității acestor probleme mai dificile ca înțelegere și care vizează în final eficiența predării.

De asemenea, se vor dezbate teme ca **Diferențierea celulară ontogenetică**

și filogenetică, în care se vor analiza probleme de mare actualitate, atât sub raport științific cât și metodic-didactic.

În desfășurarea acestor cursuri, materia se va preda sub forma lecțiilor-dezbateri, cursanților punându-li-se la dispoziție, în acest scop, bibliografia necesară, întrucât asigurarea unor lecții-dezbateri active presupune un studiu individual deplin și susținut.

Alături de serii de perfecționare din București, colectivul de biologie al I.C.P.P.D. a inițiat și pentru județul Buzău, la Buzău, 3 serii de perfecționare, iar la Roșiori, pentru județul Teleorman, 2 serii de perfecționare, săptămânale, urmând ca în vacanțele de iarnă, primăvară și vară, alături de cursurile de pregătire pentru obținerea gradului II și a definitivatului, să fie cuprinși în serii de perfecționare profesorii de biologie din jud. Dâmbovița, Ilfov, Constanța etc. planificați pentru perfecționare în cursul acestui an.

ADRIANA POP-TODORAN
Catedra de metodică biologiei I.C.P.P.D.

Perimetrul suficienței

(Urmare din pag. 1)

— Ca să vezi; nici asta nu avem! Era unul, dar s-a stricat.

Sînt stupefiat! Ce anume s-o fi defectat la un astfel de aparat, de nu s-a putut repara?

— Eu, dragă, sînt profesor, nu sînt simpliar! Iar dacă nu mi se asigură cu ce să fac experiențe, nu fac!

Motivarea cade sec, ca o ghilotină.

El își face „meseria”. Iar meseria sa este rotundă. Preocupările sale sînt curbate, uniforme, fără colțuri. Aspirațiile sale sînt echidistante. Perimetrul întregii sale vieți spirituale este circular și suficient. A abandonat spirala, de îndată ce ea l-a plasat pe orbita micii sale existențe.

Încerc să-l conving că unele dispozițiile le poate realiza cu elevii, în orele de practică productivă.

— Eu, domnule, îmi fac datoria după oră! Am patru ore, eu patru ore fac. De, am și eu greutăți... am familie...

Tac, învins de logica sa centripetă. El nu face, dar motivează! Și motivează, zimbând satisfăcut.

Discuția lecției se încheie. Despre preocupările pentru modernizarea predării, despre legarea noțiunilor teoretice de practică, de viață... La se bun! Îmi închipulam răspunsul.

— Eu, domnule, fac ce-am învățat. Măcar să știe „ei” cit mine! Nu-mi

obosesc celula nervoasă. E plină lumea de astenici.

Plec din cancelarie cu un sentiment apăsător. Vreau la aer.

În hol, zăbovesc un minut în fața citorva vitrine cu lucruri făcute de elevii la orele de practică. De pe un raft îmi zîmbește șugubăț un tribometru cu plan înclinat. Arcul raportorului este nichelat. Pe o etichetă citesc un nume și o clasă. A IX-a F. Era clasa la care tocmai assistasem.

Aud că s-a înscris colegul de fizică la colocolviul de grad. Este rindul meu să zîmbesc.

SANCTIUNI

În numărul anterior al revistei, redacția mărturisea bucuria cu care primim și facem cunoscute succesele obținute de colegii noștri de la catedră în procesul de educare și instruire în spiritul ideologiei comuniste a tinerelor generații și totodată și tristețea și revolta sinceră care ne încearcă atunci cînd aflăm — într-un loc sau altul — o faptă reprobabilă săvîrșită de către un educator.

Menționăm, de această dată, pe **Tirica Mihai**, fost învățător la Școala generală nr. 1 Suharău, județul Botoșani, care, pentru a obține drepturi ce nu i se cuveneau și pe care nu se străduia să le dobîndească pe cale cinstită, a folosit acte false în dovedirea calității sale de cadru didactic. Pe baza a două acte false — diplomă falsă de învățător și adeverință falsă de ve-

chime neîntreruptă în muncă — Tirica Mihai capătă diferite gradații și încasează în mod ilegal sume de bani rezultînd din diferența de salariu de la învățător necalificat la învățător calificat. Pentru toate aceste fapte reprobabile, Tirica Mihai a fost îndepărtat din învățământ cu data de 1 noiembrie 1973, prin Ordinul nr. 4884 din 31 octombrie 1973 al adjunctului ministrului educației și învățământului.

În calitate de profesor de limbă și literatură română la Școala generală Azuga, județul Prahova, secția liceu seral, **Panaît Ion**, într-una din primele zile ale lunii decembrie 1972, după cum au stabilit organele de cercetare în drept, a mers la domiciliul unei eleve a sa din anul II de la liceul seral — după ce în prealabil o anunțase despre această vizită, și prin fiul ei — de la care a pretins suma de 300 lei pentru a-i da o notă de trecere la disciplina pe care el o preda. Pentru fapta sa gravă, incompatibilă cu demnitatea de educator, **Panaît Ion**, fost profesor de limbă și literatură română la Școala generală din Azuga, județul Prahova, prin Ordinul nr. 4924 din 3 noiembrie 1973 al adjunctului ministrului educației și învățământului, a fost îndepărtat din învățământ cu data de 1 noiembrie 1973. Prin sentința penală a Judecătoriei Cîmpina, rămasă definitivă prin decizia Tribunalului județean Prahova, **Panaît Ion** a fost condamnat definitiv la doi ani închisoare corecțională pentru infracțiunea de luare de mită.

L. TENESCU

CONSULTAȚII

Institutorul Crăsnanu Partenie, municipiul Gh. Gheorghiu-Dej, județul Bacău, definitivat în învățământ, avînd ca studii școlare pedagogică și facultatea de științe juridice, cu 23 de ani vechime în învățământ, în prezent director de școală generală cu post rezervat, ne cere lămuriri cu privire la susținerea gradului didactic II. Conform prevederilor Statutului personalului didactic institutorii pot obține gradele didactice la una din specialitățile pentru care s-au pregătit în învățământul superior. Cum va susține gradul II în această situație?

Lipsind o prevedere expresă din Statutul personalului didactic privind susținerea gradului didactic II în situația în care institutorii au ca studii superioare universitare alte facultăți decît cele cu profil didactic, să încercăm găsirea unei soluții în lumina legislației școlare.

Dacă învățătorii și educatoarele care au obținut gradele didactice (II sau I) beneficiază de ele și după numirea lor ca institutori, așa cum prevede legea, cu atît mai mult se pot bucura de dreptul de a se prezenta la gradul II, învățătorii și educatoarele cu studii superioare, care predau în aceleași funcții. Avînd în vedere că obținerea gradelor didactice este o formă de perfecționare științifică și metodică corespunzătoare sarcinilor de serviciu pe care le are de îndeplinit candidatul, precum și faptul că nu există o programă specială pentru institutori, în situația la care ne referim, gradul didactic II va fi susținut după programa pentru învățători (art. 9 c. 24 și 90 din Statutul personalului didactic și art. I din Legea nr. 2/1971 privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste).

Prof. Nicolaș Maria, comună Ceanel Mare-Bolduț, Jud. Cluj, ne relatează că în urma absolvirii institutului pedagogic de 3 ani, în anul 1970, a fost reabilitată la Școala generală din comuna Vadu Moșilor, județul Alba, cu care ocazie a încasat și indemnizația de instalare. După doi ani de funcționare, căsătorindu-se, s-a transferat în com. Ceanel Mare. Comitetul executiv al Consiliului popular din com. Vadu Moșilor a întocmit actele de restituire a indemnizației de instalare, pe motiv „că a părăsit, în timpul stagiului, organizația socialistă la care a fost repartizată”.

Împotriva procesului verbal prin care s-a stabilit restituirea indemnizației de instalare, încasată la prezentarea la post, puteți face contestație la Comisia de contestații, care funcționează la Ministerul Muncii (București, strada Scaune nr. 1), conform art. 24 din Decretul nr. 158/1970. În apărarea dumneavoastră arătați că în cel de-al treilea an de stagiu, ca urmare a căsătoriei, v-ați transferat în conformitate cu art. 14 din același Decret, în specialitatea pentru care ați fost repartizată, unde v-ați continuat stagiul și unde funcționați și în prezent.

Prof. Niță I. și Vasile D. Ion s-au prezentat de trei ori la examenul de definitivare în învățământ și nu l-au promovat. Ce măsură legală li se poate aplica? Ne întrebăm: de ce nu se organizează și pentru noi o sesiune de lichidare?

Intrucît în cele trei sesiuni nu ați obținut definitivarea în învățământ, pierdeți calitatea de titulari și vi se desface contractul de muncă pentru necorespun dere în muncă. Sesiunea de lichidare, organizată în aprilie 1970, a fost prevăzută ca o măsură tranzitorie în Statutul personalului didactic. În situația dv., cea de a treia sesiune o puteți considera sesiune de lichidare.

IOAN BADIU

Sarcini trasate de Plenara C.C. al P.C.R. din 18 — 19 iunie 1973

„Educația fizică, sportul, mișcarea în aer liber vor trebui să devină, în mai mare măsură, factori de o deosebită importanță pentru menținerea sănătății, pentru educarea voinței și a caracterului, pentru dezvoltarea multilaterală a tinerei generații“.

(Din Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie 1973 cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului în Republica Socialistă România)

Sistem unitar de verificare și apreciere

Recent, conducerea Ministerului Educației și Învățămîntului a elaborat sistemul unitar de verificare și apreciere a gradului de pregătire fizică și sportivă a elevilor, care se aplică din acest an de învățămînt în toate instituțiile școlare.

Instituirea, pe baza prevederilor din Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 28. II-2. III. 1973, a sistemului unitar constituie un moment deosebit de important, atît pentru stabilirea conținutului și a orientării educației fizice școlare, cît și în privința creșterii responsabilității conducerilor de școli și a profesorilor de specialitate pentru pregătirea fizică și sănătatea tinerei generații, la nivelul cerințelor impuse de societatea noastră socialistă. În acest mod, educația fizică și sportul — activități de interes național — își găsesc locul ce li se cuvine în amplul proces de educare multilaterală a tineretului.

În fața întregului tineret școlar, a fost pus, pen-

tru prima dată, un sistem de cerințe unice, pe clase, obligatorii pentru toți elevii (cu excepția celor care prezintă afecțiuni dovedite cu acte medicale) care vizează în primul rînd pregătirea fizică a tineretului. Astfel, școala va avea posibilitatea, nu numai să cunoască nivelul de pregătire fizică al tineretului școlar, dar să și programeze parametrii la care să se situeze această pregătire.

În esență, este vorba ca, pe baza datelor furnizate, să se realizeze conducerea pregătirii fizice și sportive a întregului nostru tineret. Introducerea sistemului unitar implică, în primul rînd, schimbarea opticii profesorilor de specialitate față de conținutul lecțiilor, în sensul cunoașterii și aplicării în mod corespunzător a conținutului programelor școlare. Trebuie să devină o preocupare constantă dezvoltarea continuă — în concordanță cu particularitățile de vîrstă și sex — a calităților motrice de bază (viteză, rezistență, forță etc.) pentru care sistemul unitar de cerințe indică norme anuale obligatorii pentru elevi.

Sistemul unitar de cerințe solicită, în același timp, ca fiecare tînr să cunoască și să practice una sau două ramuri de sport. Această cerință impune ca fiecare profesor de educație fizică să muncească mai mult cu clasele de elevi, să valorifice în mai bune condiții spațiile de lucru existente

în școală, să se preocupe de dezvoltarea bazei materiale, astfel încît toți elevii să-și poată însuși și să practice disciplinele sportive alese.

Atenția profesorilor de specialitate se va îndrepta și spre asigurarea unui caracter atrăgător și plăcut tuturor activităților de educație fizică și sport organizate în școală. Fără aceasta, reacția multor elevi și părinți se va caracteriza prin încercarea de a obține scutiri medicale.

Introducerea sistemului unitar de verificare și apreciere a gradului de pregătire fizică și sportivă a elevilor trebuie să determine o mobilizare a acestora pentru o participare conștientă la lecții, să le cultive interesul pentru o cît mai bună pregătire, să le formeze obișnuința de a practica în mod sistematic exercițiile fizice și sportive.

Dezbaterea în cadrul consfătuirilor județene ale profesorilor de educație fizică a sistemului unitar de verificare și apreciere reprezintă ocazii de stabilire a măsurilor care se impun pentru aplicarea lor imediată, cu eficiență sporită la nivelul fiecărei unități școlare.

Conf. univ. ALEXANDRU FORTU
șeful Serviciului pentru educație fizică și sport din Ministerul Educației și Învățămîntului

1. Denumim activități corporale totalitatea jocurilor, întrecerilor, exercițiilor și preocupărilor care folosesc mișcarea — gesturi motrice — pentru formarea și dezvoltarea sănătoasă a organismului, pentru creșterea capacității de efort a acestuia, pentru odihnă și recreiere, pentru întregirea personalității.

Orientarea ludică (cu caracter de joc), ogenică (cu caracter de întrecere), gimnică (cu caracter de perfecționare fizică) sau de loisir (recreativ) a activităților corporale satisface diferitele nevoi și tendințe ale ființei umane, care trebuie privită în întreaga sa complexitate și în mulțimea determinărilor sale bio-psiho-sociale.

2. Activitățile corporale oferă ființei umane mai mult decît cred multe persoane, inclusiv unii educatori.

De pe acum — și cu atît mai mult în deceniile următoare — se evidențiază un anumit dezechilibru între solicitările intelectuale și afective ale individului, pe de o parte, și cele motrice, pe de altă parte. Hipochinezia și tensionarea psihică sînt produse ale civilizației tehnice, automatizate și urbanizate. Pe întregul glob, omul este în căutarea propriului echilibru, care tinde să fie rupt, ceea ce creează chiar o anumită teamă în rîndurile unor specialiști.

Obiectivele majore și specifice ale activităților corporale sînt dezvoltarea și perfecționarea fizică, formarea și educarea motrică, creșterea capacității de adaptare la efort, învățarea structurilor de acțiuni — ramuri de sport — pentru folosirea lor independentă, crearea obișnuinței de practicare a exercițiilor fizice și peste limitele vîrstelor școlare.

Activitățile corporale și formarea omului

Efectele: întregirea ființei umane, prin acțiunile pozitive formativ-educative și prin acțiunile profilactice-curative, de compensare și corectare a unor influențe nefavorabile.

3. Formarea personalității prin activitățile corporale este o realitate: Celebra expresie-deziderat a lui Juvenal „mens sana in corpore sano“ sublinia dualismul unei concepții despre om care se dorea totuși integrală, dar care astăzi, în societatea noastră socialistă, nu mai satisface, fiind incompletă. Omului total, multilateral dezvoltat, i se aplică o concepție unitară, materialist-dialectică. În care somaticul nu e numai purtătorul psihicului ci ambele se intercondiționează.

Cîteva din direcțiile în care activitățile corporale contribuie la formarea personalității: a) cunoașterea de sine, prin schema corporală, echilibru, coordonare segmentară, controlul respirației, învingerea propriei greutate și prin organizarea perceptiv-motrică a relațiilor cu ambianța. Cunoașterea de sine are un izvor însemnat în comparație cu alții, atît în întrecerea directă cît și indirectă (prin compararea performanțelor); b) conducerea și organizarea acțiunilor propuse, în dialogul cu natura sau cu semenii, ca o expresie a capacității de reglare a conduitei, nu ca adaptare pasivă, ci ca „asimilare“ activă a ambianței. Stăpînirea de sine, combativitatea, raționalitatea și creativitatea gestu-

rilor și acțiunilor motrice se învață; c) cunoașterea altora și integrarea socială, ca efecte ale organizării colective a activităților ludice-ognistice-recreative, ca efecte ale învățării strategiilor de colaborare și cooperare.

Evident că activitățile corporale nu cultivă numai virtuți. Ele promit și manifestări neconforme cu cerințele și normele etice, mai ales cînd „modelele“ sînt împrumutate sau influențate de concepții individualiste de tip concurențial. Educarea rezistenței față de astfel de influențe și a frînelor devin preocupări, atunci cînd situațiile le reclamă.

Știința activităților corporale a devenit o realitate: Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. privind dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului marchează un moment de restructurare conceptuală, de unire și integrare a teoriei cu practica și a acestora cu cerințele sociale. Stabilind jaloanele și priceperile de acționare, acest document fixează și răspunderi, a căror împlinire ne dă o supremă satisfacție profesională și socială.

Caracterul științific al muncii noastre constă în: stabilirea precisă a obiectivelor, prin indicatori cantitativi și calitativi, organizarea exemplară a activității și controlul permanent al rezultatelor ei, luarea în considerare a specificului vîrstei de creștere — fiziologic, psiho-comportamental și social — creșterea gradului de atractivitate a tuturor activităților, considerarea elevului ca persoană care-și va desfășura activitatea, va munci, studia, crea și se va recrea — în condițiile societății mileniului al 3-lea.

Prof. univ. dr. MIHAI EPURAN
Institutul de educație fizică și sport din București

Influența efectuării orelor de educație fizică în aer liber

Omul care pune în serviciul unei inteligențe lucide și al unei voințe ferme un corp sănătos, rezistent și bine antrenat este capabil să facă față eforturilor de orice fel, solicitărilor zilnice ale vieții contemporane.

Exercițiul fizic, formă a mișcării, asociat cu factori ca aerul, soarele și apa constituie formula cea mai bună de păstrare și întărire a sănătății.

Desfășurarea orelor de educație fizică în aer liber influențează direct dezvoltarea psiho-somatică a elevului, contribuind la realizarea sarcinilor fiziologice ale educației fizice școlare, la călirea organismului, dezvoltarea fizică generală, la mărirea capacității de muncă.

În lumina Hotărîrii Plenarei C. C. al P. C. R. din februarie-martie 1973 cu privire la dezvoltarea continuă a educației fizice și sportului, a indicațiilor Ministerului Educației și Învățămîntului, referitoare la îmbunătățirea organizării și a conținutului formelor de participare a exercițiilor fizice și a sportului în școli, se precizează că în toate școlile și la toate clasele, în fiecare trimestru, un număr cît mai mare de lecții de educație fizică se vor desfășura în aer liber.

Trimestrelor I și IV, datorită anotimpurilor mai calde le este specific din totdeauna activitatea în aer liber.

Probleme noi apar în ceea ce privește ultima lună a trimestrului I și trimestrului II. Activitatea copiilor, a tinerilor, se desfășoară, o bună parte din timp, în locuri închise, aglomerate, uneori departe de aer curat. Elevul stă, în afara orelor de curs din școală, alte cîteva ore acasă, tot în interior, pentru pregătirea temelor. Deci ora de educație fizică în aer liber nu poate fi decît necesară și binevenită. Efectele ei sînt atît de imediate cît și ulterioare. Cele imediate se materializează în faptul că elevul este capabil, în ora următoare de curs, să desfășoare o activitate cu randament

sporit, datorită aportului crescut de oxigen atît de necesar celulei nervoase: se remarcă o atenție mai stabilă, o putere mai mare de asimilare. Pe de altă parte, activitățile corporale în aer liber influențează latura psihică a organismului, creînd o stare de bună dispoziție și emulație, deci un climat favorabil de muncă.

Prin solicitarea intensă a aparatului respirator sînt activate toate celelalte funcții vitale ale organismului.

Din efectele ulterioare aș evidențiam mărirea rezistenței organismului, în regim de efort, la condițiile variate de temperatură, lucru necesar în activitatea productivă, în anumite profesii.

În același timp, efortul fizic bine condus, sau abordarea unor jocuri competiționale, contribuie la formarea unor trăsături de caracter pozitive, a unei personalități armonioase.

În încheiere, un cuvînt de stimă și respect pentru activitatea profesorului de educație fizică preocupat mereu de creșterea și educarea tinerei generații a patriei noastre socialiste.

Prof. ELA JECU
Eiceul „Zois Kosmodemianskai“ din București

LA CINCI ANI

Orientarea în spațiu

Realitatea cotidiană pune copilul în situația de a răspunde, singur sau cu ajutorul adultului, diferitelor solicitări pe care le ridică integrarea lui în mediul care-l înconjoară și, îndeosebi, celor privind orientarea în spațiu, cunoașterea poziției obiectelor cu care vine în contact și a relațiilor dintre ele.

Acest lucru se realizează cu atât mai ușor, cu cât copilul își însușește o exprimare corectă, în propoziții și fraze, a relațiilor spațiale, știut fiind că majoritatea preșcolarilor înțeleg greu unele noțiuni legate de spațiu ce îi înconjoară, datorită unei experiențe concrete reduse de cunoaștere a realității.

În cadrul activităților desfășurate în grădiniță, am căutat să dezvolt capacitatea copiilor de a observa obiectele din mediul ambiant, de a face diferite asociații între un obiect și alte obiecte, urmărind în același timp și posibilitatea de a se exprima în propoziții corecte, de a se indica diferite raporturi gramaticale referitoare la relațiile dintre obiecte, de a le îmbogăți vocabularul cu forme gramaticale care indică poziția obiectelor din natură (pe, sub, deasupra, dedesubt, înainte de, înapoi de, la dreapta, la stânga, sus, jos etc.).

Pentru a realiza acest obiectiv, am pornit de la precizarea poziției spațiale stânga-dreapta, exersând aproape cu fiecare prilej așezarea obiectelor, raportate direct la părțile corpului omenesc. La grupa mijlocie, m-am folosit de o serie de jocuri cu caracter original, care au concretizat poziția spațială „la stânga”, „la dreapta”, consolidând în același timp și deprinderea de a indica locul obiectelor, cu ajutorul mâinii drepte.

Un joc exemplificativ pe care l-am organizat în aer liber sau în clasă, în cadrul programelor distractive, s-a intitulat „Ghici unde mă aflu?”

Jocul se organizează cu întreaga clasă împărțită în două subgrupe.

Un copil este scos afară din clasă sau legat la ochi, iar altul care poartă un semn distinctiv (steguleț, o căciuliță roșie) este așezat într-una din cele două echipe. La semnalul educatoarei, copilul ascuns va indica în care subgrupă s-a așezat colegul său (în cea din stânga sau dreapta). Precizez că așezarea copilului care e chemat să răspundă se va face în sensul poziției celor două subgrupe; poziția indicată de el să coincidă cu așezarea în spațiu a celor două echipe. În felul acesta, am căutat să precizez nu numai poziția în spațiu, ci am orientat copilul în sensul (poziției) cunoașterii poziției anterioare și al stabilirii noii poziții spațiale, în raport cu prima.

Mergând pe aceeași linie, am organizat diferite jocuri care au fixat unele reprezentări, spațiale mai complicate, în legătură cu poziția obiectelor, urmărind dezvoltarea spiritului de observație, promptitudinea în darea răspunsurilor corecte, independența în acțiune, activizarea sau îmbogățirea vocabularului cu adverbe sau propoziții care indică locul obiectelor în spațiu.

Un alt joc pe care l-am organizat cu copiii de grupă mijlocie a fost „Ghicesc-te unde m-am ascuns?”

Afți sarcina didactică, efi și regulile jocului au solicitat copiii, cerându-le să observe locul inițial al obiectului, poziția lui față de celelalte elemente, efectuarea unor asociații între acestea, precum și sesizarea la timp a schimbărilor survenite, pe o machetă de lucru, acestea fiind scoase în evidență prin asociere și diferențiere. Folosirea elementelor de ghicitoare a antrenat întreaga grupă de copii și a contribuit la dezvoltarea unor procese intelectuale ca: memoria logică, atenția distributivă, memoria afectivă și vizuală.

Un alt joc distractiv pe care l-am realizat la grupa mijlocie a fost „Unde s-au ascuns animalele pădurii?”

Organizarea lui a pus copilul în situația de a observa, de a asocia și de a exprima locul personajelor în spațiu, relațiile afective dintre ele. Acțiunea jocului este plasată într-un cadru de pădure, siluetele reprezentând personaje îndrăgite de copii sau personaje negative din poveștile cunoscute.

Jocul se încadrează pe o temă de poveste, iar copiii sint puși în situația de a preciza locul animalelor din pădure (respectiv din scena folosită în joc), în funcție de poziția lor anterioară, participarea afectivă realizându-se prin ascunderea personajelor pozitive și demascarea celor negative. În acest con-

text, jocul capătă un puternic caracter educativ.

Jocul distractiv și de atenție „Caută-ți căsuța” își pune în valoare caracterul său prin folosirea unor versuri care precizează regulile după care se desfășoară. El urmărește nu numai orientarea în spațiu a participanților, ci și dezvoltarea spiritului de observație, a promptitudinii și a rapidității de executare a acțiunii cerute prin reguli expuse anterior:

Se organizează clasa în patru-cinci cercuri, așezându-se în mijlocul lor câte un copil. Copiii din căsuțe ies din cerc și nu au voie să vadă schimbarea poziției acestora decât la semnalul educatoarei. Copilul care nu a găsit căsuța în timpul stabilit de recitarea unor versuri care însoțesc jocul, ca: „Am pierdut căsuța mea / Spune-mi, spune-mi, unde-i ea? / Repede să o găsească / Și apoi să mă opresc” (recită copilul care caută); și „Cine încă n-a găsit / Locul lui cel potrivit / Să lasă acum din joc / Și pe bancă să la loc” (recită ceilalți copii); acest copil va preciza verbal unde se află căsuța (lângă copac, în fața copacului, a băncii, după pom, lângă scaun, sub copac etc.) și apoi se va așeza pe bancă.

Elementul de joc și mișcarea antrenează întreaga clasă, solicitând o participare activă.

Din organizarea și desfășurarea acestor jocuri, am constatat o acumulare evidentă a unei experiențe pozitive în organizarea colectivului de copii, în precizarea unor sarcini legate de cunoștințele și experiențele anterioare ale acestora, în dezvoltarea vocabularului și a unei vorbiri corecte din punct de vedere gramatical, în educarea unor

Activitate recreativă la Căminul pentru preșcolari din Fălticeni

capacități intelectuale ca: spirit de independență, rapiditate în acțiune, dezvoltarea atenției distributive, a memoriei vizuale, afective etc.

Prin folosirea acestor jocuri originale, am reușit să dezvolt la copii deprinderea orientării în spațiu, deosebirea lucrurilor prin raporturile care există

între ele, îmbogățindu-le cunoașterea în același timp, sfera reprezentărilor obiectelor din mediul ambiant și a relațiilor care există între acestea.

Prof. RODICA ȘOVAR
inspector în Ministerul Educației și
Învățământului

Pregătirea mâinii pentru scris

Despre o tehnică pedagogică în vederea formării și dezvoltării deprinderilor necesare pentru a scrie corect, ceteț, frumos și repede, ale viitorilor școlari, nu avem suficiente izvoare. În pedagogia modernă pot aminti studiul serios, pilduitor pentru noi, educatoarele, apărut cu ani în urmă, *De la grădiniță la școală* (autori M. Boștină și Manasia Virginia).

În decursul celor două decenii de activitate didactică, petrecute numai alături de copii, m-am preocupat în mod deosebit ca, preșcolarii mei, atunci când vor pași în clasa I, la primele lecții de scriere, elementele grafice să le fie în întregime cunoscute.

Alături de joc, la vârsta preșcolară, un rol foarte important îl au activitățile obligatorii, acestea constituind „mugurii învățării”. Pentru copiii numiți „copiii anului pregătitor pentru școală”, pe măsură ce ei se apropie de vârsta școlară, activitățile obligatorii ca activități sistematice de învățare, au o importanță tot mai mare, fără ca jocul să-și piardă din valoare sa educativă.

Preșcolarului îi sint accesibile mișcările largi și acțiunile care implică mișcări, ca: aruncare, prindere și apăsare.

Încerc să fac o scurtă expunere a unui experiment mai vechi, pe care doresc să-l reiau anul acesta la grupa mare, pe care o conduc. Mă aflu în primul stadiu al urmăririi lui, în cadrul activităților obligatorii de educație fizică, desen, modelaj, aplicații, confecții.

Desenul decorativ reprezintă un mijloc foarte important în educarea și instruirea copiilor de vârstă preșcolară, ajutându-i să diferențeze, în mod cât mai precis, forma, mărimea și plasarea în spațiu a diferitelor obiecte. Este un mijloc important în dezvoltarea percepției estetice și a spiritului de observație. Arta noastră populară ne oferă o mare bogăție de forme și culori, fiind, în același timp, deosebit de accesibilă înțelegerii copilului preșcolară.

Se pot desena motive de pe cămăși naționale, fote, briuri bătrânești, ulcioare, vase ceramice, porți de țară.

Activitățile de desen contribuie direct la dezvoltarea mușchilor mici ai mâinii, mușchi care funcționează în tot timpul scrierii.

Modelajul este o altă activitate care-și aduce o imensă contribuție în pregătirea mâinii preșcolarului pentru scris. Am folosit ca element decorativ, în cadrul activității de modelaj, linia curbă pentru undiță, executată din plas-

tilină, colorată în trei culori; s-a modelat un rind de undițe roșii, galbene și albastre.

Copiii au lucrat cu foarte multă exactitate, conștiincios, au îmbinat culorile în realizarea modelului, dat de către educatoare sau ales de ei. În activitățile de modelaj, am realizat din plastilină cirlige, undițe și bastonașe, cu care am ornat diferite obiecte, decupate din carton: un ulcior, o cană, o ploscă. Ulciorul a fost împodobit cu modele formate din undițe, foarte subțiri, de diferite culori și puncte, ornate în diferite combinații. Am mai confecționat, din carton, toate semnele grafice mărite proporțional, ca să fie ușor observate de către întreaga grupă de copii, cuprinzând în conturul lor, același număr de spații indicate în abecedar.

Am confecționat cu copiii, din sîrmuțică maleabilă, semnul grafic respectiv, indoind sîrma în așa fel, încît să putem forma toate cele 15 elemente recomandate de abecedar.

Dacă analizăm bine, pentru învățarea unui singur semn grafic la preșcolari, se pot organiza cel puțin șapte activități necesare. Intuirea semnului grafic este realizată prin următoarele forme: 1) decuparea semnului grafic de

către educatoare; 2) prezentarea semnului grafic în fața copiilor printr-un desen al educatoarei în tuș (acolo unde s-a pretat, am prezentat obiectul în sine, de exemplu vergeaua pentru liniuță, oul pentru oval, undița pescarului pentru zală și cirlig); 3) modelarea semnului grafic ce trebuie însușit de către copii; 4) confecționarea lui din sîrmă; 5) scrierea semnului grafic cu creioane colorate (la desen); 6) la aplicații, aplicarea semnului grafic de către copii pe caiete; 7) scrierea semnului grafic pe caietul special nr.1 în trimestrul IV al anului școlar.

Scopul meu, în această pregătire specială a copiilor grupei mari, a fost să-i deprind cu liniatura caietului, să redea corect semnele pregătitoare scrisului, să le formeze mâna pentru scris, urmînd ca scrierea literelor să rămînă o sarcină exclusivă a școlii.

În fiecare fel de activitate, am urmărit pregătirea conștiinței a copiilor pentru însușirea scrisului. Am îmbinat și alternat diferite feluri de activități, stabilind între ele anumite corelații.

IRINA TABAN
Grădinița nr. 143 din București

Ce părere aveți ?

Poate că ar fi bine să se gîndească cineva mai mult la modelul uniformei preșcolarilor. Se fac mereu eforturi pentru ușurarea muncii în menaj a mamelor salariate. Creatorii poate n-au călcat această rochiță apretată sau, n-au făcut-o de multe ori. S-au întrebat oare cu ce contribuie la ușurarea muncii mamei cînd au înlocuit vechiul model (cu nasturi la spate, desfăcut pînă jos) cu cel nou, de care copiii tot nu se pot dezbrăca singuri chiar dacă nasturii sint în față? Poate că ar fi mai bine să fie deschisă rochița pînă jos, sistem halat. Așa, copiii ar putea-o dezbrăca singuri, iar mamele ar călca-o mai ușor și în mai puțin timp. Cutele din față ar putea fi înlocuite cu niște pliuri pornite din umăr, cusute pînă-n talie și care ar da aceeași lărgime în poale. Cor-

donul ar putea fi, ca la orice halat, susținut de găici în părți sau fixat prin cusături numai în spate și legat în față.

ANA LUPESCU
Constanța

Modelul propus

LICHIDAREA REPETENȚIEI ÎNSEAMNĂ:

Muncă susținută

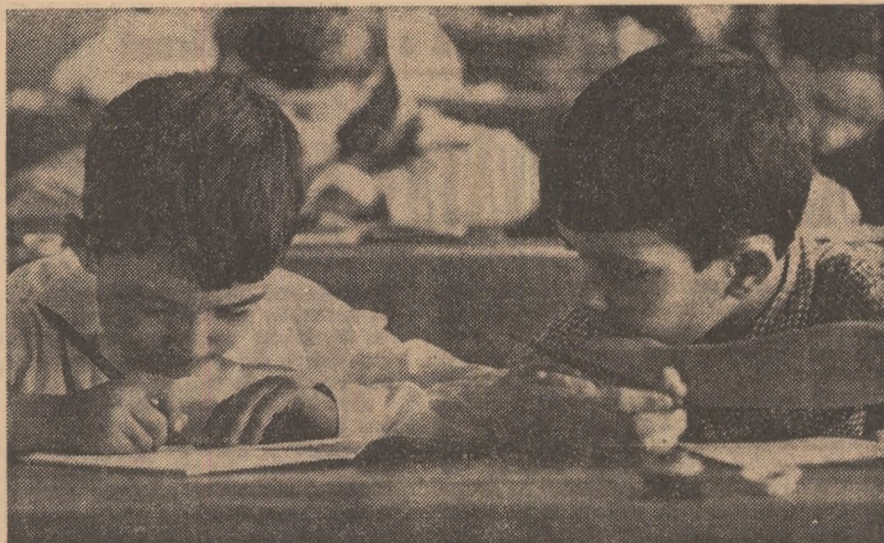
Comisia metodică a învățătorilor de la Școala generală nr. 1 din orașul Gheorghiu-Dej, dezbătând tema: „Cum se poate lichida repetenția la clasele mici” și-a propus ca sarcină principală modernizarea tehnologiei didactice. În cadrul discuțiilor s-a evidențiat totodată preocuparea cadrelor didactice din școală pentru ridicarea calitativă a procesului instructiv-educativ prin perfecționarea metodelor active folosite în predare și prin cunoașterea psihică a elevilor rămași în urmă la învățătură. Considerând că una din principalele cauze ale repetenției o constituie faptul că nu se respectă cerințele didactice fundamentale cu privire la modul de concepere a lecției, învățătorii au căutat să nu folosească procedee „șablon” în expunerea lecției, să creeze elevilor deprinderi de muncă independentă, acordând o deosebită atenție repetării și fixării cunoștințelor dobândite. În acest scop, lecția a fost socotită drept o oglindă care reflectă toate laturile vieții școlare: latura educativ-formativă, cea metodică și organizatorică. Dacă lecțiile predate vor avea un conținut care prin volumul său depășește puterea de asimilare a elevilor, rezultatul va fi că ei nu vor înțelege explica-

țiile primite. Dimpotrivă, dacă lecțiile nu vor comunica destule cunoștințe, școlarii se vor deprinde cu o atitudine superficială față de muncă.

S-au analizat cu această ocazie lipsurile evidențiate în organizarea lecției, socotindu-se că acestea provin și din faptul că învățătorii nu reușesc să mențină atenția și să trezească interesul elevilor pentru obiectul de învățămînt pe care îl predau și că nu folosesc rațional timpul afectat lecției.

Calitatea lecțiilor este determinată de munca susținută pe care o desfășoară cadrele didactice pentru ridicarea nivelului lor ideologic și profesional, de aprofundare a întregului sistem de lecții ce le predau și de pregătirea minuțioasă a fiecărei lecții în vederea utilizării unor metode de învățămînt cât mai variate și eficiente. S-a hotărît ca în continuare învățătorii din școală să acorde importanță și celorlalte forme de muncă cu elevii, lecțiilor suplimentare și să întărească legătura cu părinții în cadrul lectoratului organizat în școală.

Inv. EMILIA POPESCU
Școala generală nr. 1 din orașul
Gh. Gheorghiu-Dej

Instantaneu la clasa I.

monstrează că elevii cu insuccese la limba română sau aritmetică, de exemplu, desenează, cîntă, sau mînuiesc acul cu rezultate bune?

Elaborarea unei programe școlare diferențiate nu necesită și elaborarea unor manuale speciale, ci numai simpla prezentă în conținutul celor actuale a unor teme mai ușoare pe care învățătorul le va folosi în scopul propus. În cazul cînd totuși acestea lipsesc din

manual se pot doza temele pentru munca independentă a elevilor, în mod diferențiat. Am observat că printr-o activitate bine organizată, intensă și diferențiată a clasei reușim să creăm un climat plăcut în care fiecare copil să facă progrese după capacitățile sale.

Inv. MĂNDICA ȚIMBOLSCHI
Școala generală nr. 5 din Tecuci

Activitate individualizată

Dacă în sfera producției materiale nu sînt admise reburtiri, cu atît mai mult nu trebuie să admitem în școală asemenea fenomene improprie pentru o evoluție și o dezvoltare normală a copilului. În cuvîntarea sa la Plenara C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „În mod operativ, permanent, să aducem perfecționările care se impun în sistemul învățămîntului. Se pun mereu noi probleme, se impun continuu îmbunătățiri. Învățămîntul este poate cel mai mobil sector social și trebuie să ținem permanent seama de acest lucru”.

Avem un cadru organizatoric creat pentru a evita repetenția, datorită căreia s-au înregistrat la nivelul claselor I-IV pierderi de 10 la sută din efectivul de școlari.

Este cunoscut faptul că acei copii care prezintă deficiențe vor fi școlari-zați în instituții speciale. Toți copiii de 5 ani primesc în grădinițe, începînd cu acest an școlar, educația și cunoștințele necesare, care le va facilita studiul în primele clase. În scopul

creșterii responsabilității personalului didactic, al evaluării și prețurii activității pe care acesta o depune și pentru o mai bună cunoaștere a nivelului de cunoștințe al copiilor, cred că, este necesară instituirea testării copiilor de 6 ani care vin în ciclul primar și apoi a elevilor din ciclul gimnazial. Opinez asupra acestei probleme, care sigur nu va avea caracterul unui examen, dar este menită să antreneze atît educatoarele, cît și învățătorii la o susținută activitate didactică, individuală cu elevii, ceea ce practic va duce în final la lichidarea repetenției în ciclul primar. Considerăm că aceasta va spori în mod implicit și răspunderea conducerilor școlilor care au în subordine unități școlare, pentru desfășurarea în învățămîntul preșcolar și în școală a unei activități didactice la nivelul cerințelor actuale și de perspectivă, privind traducerea în viață a prevederilor Plenarei din iunie a.c.

Inv. MARIN LISENCHÉ
Școala generală Cuzlău din comuna
Păltiniș, jud. Botoșani

Evitarea supraîncărcării elevilor

Supraîncărcarea apare în general la stabilirea temelor pentru acasă, cînd temele nu sînt alese în raport cu contribuția lor la dezvoltarea capacității intelectuale a elevilor, ori nu țin cont de timpul necesar efectuării lor. Considerăm că, la clasele III-IV nu este necesar să se dea ca temă pentru acasă copieri de fragmente, fără a urmări un anumit scop. Ele pot fi înlocuite cu scoaterea unor idei principale din textele literare, cu întocmirea planului unei bucăți literare, cu răspunsul la chestionare, rezumatul unei lecturi etc. O mare importanță se poate acorda și lucrărilor originale ale copiilor, fără a se insista pe anumite șabloane care de fapt, se folosesc în cadrul orelor de compunere. Aceste lucrări originale au un efect formativ deosebit, contribuie la dezvoltarea gândirii creatoare, a exprimării frumoase, plastice, la dezvoltarea vocabularului activ. Într-o altă ordine de idei ne pronunțăm împotriva temelor prea lungi, care plictisesc elevii; mai bine să se dea teme mai scurte, dar care pretind un efort intelectual maxim. La desen, muzică, lucru manual, considerăm că temele pentru acasă nu contribuie la formarea unor deprinderi extraordinare, ci supraîncărcă elevii, răpînd un timp prețios în defavoarea pregătirii pentru a doua zi, la lecții.

La aritmetică temele vor fi alese atent, respectînd gradul lor de dificultate și încadrarea rezolvării în timp.

În cadrul orelor de aritmetică, în clasă nu se dau probleme suficiente,

pe care credem că ar trebui să se pună accent, ci se fac exerciții, pe motivul că dezvoltă deprinderile de calcul. Nu vrem să contestăm această realitate, dar, tot la fel de bine s-ar putea face acest lucru și în cadrul problemelor, ce se rezolvă tot prin exerciții aritmetice. Dorim să arătăm că, atît din practica de la catedră, cît și din constatările efectuate pe teren, prin probleme se dezvoltă cel mai mult gîndirea matematică la elevi și este necesar ca, în cadrul orelor de aritmetică desfășurate în clasă să se rezolve cît mai multe probleme în condiții variate, folosindu-se schema de rezolvare și apoi să se efectueze calculele. Important este ca elevul să vadă în întregime sensul problemei, să cunoască relațiile între datele problemei și numai după aceea să se treacă la calcule. Afirmăm încă o dată că și exercițiile sînt importante, dar mult mai mare efect îl au rezolvările de probleme, chiar dacă se greșește la calcule, dacă concepția de rezolvare este corelată, scopul urmărit este în mare parte realizat.

Iată numai cîteva aspecte în ceea ce privește direcția de acțiune a cadrelor didactice în lichidarea repetenției la clasele I-IV, pentru realizarea sarcinilor trasate de conducerea superioară de partid și de stat.

Prof. BEJAN IOAN
Inspector școlar
la Inspectoratul școlar județean
Covasna

Cunoașterea capacității intelectuale a elevilor

Una din cauzele prezenței repetenției se datorește și faptului că elevii „repetenți” provin din familii dezorganizate, incapabile să le asigure atmosfera formării și educării personalității copilului. Acești elevi absentează de la cursuri, obțin rezultate slabe în pregătirea lecțiilor. Alți elevi, care prezintă grade diferite de debilitate mintală, trebuie depistați cu ajutorul specialiștilor și orientați la timpul convenit spre școli speciale.

Pentru însușirea cunoștințelor prevăzute în programă este necesar să se desfășoare o muncă complexă, ținînd seamă de individualitatea fiecărui copil. Aceasta presupune din partea învățăto-

rului chemare pentru profesie, dăruire, pasiune și timp. Dar nu numai atît, pe lîngă faptul că învățătorul este un psihopedagog desăvîrșit, el va studia în permanență, se va documenta multilateral, deoarece este cel care transmite atît cunoștințe de istorie, de geografia patriei, cît și de limbă și literatură română etc. Pentru desfășurarea unei munci de calitate considerăm necesară instituirea unei zile metodice necesară pregătirii de specialitate a învățătorilor.

Institut. ANGELICA CERNEA
Școala generală din comuna Rădoiești,
jud. Teleorman

O mai bună organizare a întregii activități

Sarcina principală a cadrelor didactice este de a se angaja concret, cu toate forțele, într-o muncă intensă, desfășurată atît în clasă, cît și în afara ei, în vederea stimulării interesului elevilor, a curiozității și pasiunii lor pentru învățătură. Considerăm că pentru aceasta se pot utiliza forme și metode variate:

— PERFECȚIONAREA CONTINUTULUI A METODELOR ȘI PROCEDEELOR DE PREDARE.

— TRATAREA DIFERENȚIATĂ A COPILOR: învățătorul stabilește după caz trei grupe (fără ca elevii să cunoască aceasta), cărora să le adreseze întrebări după posibilitățile lor de judecată, gîndire și memorizare.

— ACTIVIZAREA GRUPELOR DE INTRAJUTORARE A ELEVILOR, care vor avea sarcina de a se ocupa de elevii mai slabi la învățătură, ajutîndu-i în efectuarea temelor.

— CREAREA UNOR CERCURI PENTRU PREGĂTIREA ÎN COMUN A TEMELOR DATE ACASĂ. Prin rotație, învățătorul sau profesorul poate fi

prezent pentru a-l îndruma pe elevi în rezolvarea temelor.

— CONTACTUL PERMANENT CU FAMILIA în vederea asigurării unor condiții optime de studiu pentru elevi.

— VERIFICAREA RITMICĂ A CUNOȘTINȚELOR: orice elev poate avea la fiecare obiect 8-10 note care să oglindească participarea lui la lecție.

— ORGANIZAREA DE MEDITAȚII, CONSULTAȚII CU ELEVII pe grupe, în funcție de nivelul lor de pregătire.

— LĂRGIREA SCHIMBULUI DE EXPERIENȚĂ, a interesanțelor efectuate de către educatoare și profesori la clasele I-IV de învățători la clasele V-VIII și la grădiniță.

— ATRAGEREA ELEVILOR LA CERCURI ÎN FUNCȚIE DE POSIBILITĂȚILE de afirmare în vederea profesionalizării lor.

Prof. VALERIU SANDOVICI
Școala generală din comuna Dolhești
Mari, jud. Suceava

Programe și manuale diferențiate

În actuala organizare a activității din școala generală, lichidarea repetenției poate fi condiționată de adoptarea unor măsuri privind organizarea, conținutul și cantitatea de cunoștințe obligatorii pentru elevii claselor I-IV. De aceea, susținînd ideea unei bune pregătiri în această direcție a viitorilor învățători, cît și a celor ce lucrează în prezent în probleme de psihologia copilului și cea pedagogică. Numai cunoscînd individualitatea fiecărui copil se va ajunge la

organizarea judicioasă a muncii cu clasa. Încă la sfîrșitul clasei I, pe baza constatărilor, se poate decide care copil vor învăța conform cerințelor unei programe reduse, speciale. Considerăm că această programă poate fi redusă numai la obiectele la care copilul nu reușește să-și însușească cunoștințele și deprinderile intelectuale impuse de programa unică. De ce s-ar cere mai puțin la desen, muzică, îndeletniciri practice etc., cînd experiența școlii de-

Marea influență educativă a faptului mărunț

„AȘA TE-A ÎNVĂȚAT LA ȘCOALĂ?”

Ne-am obișnuit ca în probleme de educație a elevilor noștri să găsim, voit sau nu, numai vinovăția lor. Ei sînt vinovați cînd nu sînt cuminiți la școală și acasă; ei sînt vinovați cînd nu au o ținută îngrijită; ei sînt vinovați cînd nu se spală; ei sînt vinovați cînd nu-și pregătesc lecțiile; ei sînt vinovați cînd și-au pierdut obiectele de școală; ei sînt vinovați cînd nu se ridică în autobuz sau tramvai să cedeze locul celor mai în vîrstă; ei sînt vinovați... mă opresc aici fiindcă șirul acestor „vinovății” poate fi continuat.

Cred însă depășit acest mod de gîndire și acționare în societatea noastră în care școala și educația, în general, au suferit naște mutații care nu pot fi ignorate.

Se vorbește de educația permanentă, se vorbește de răspunderea întregii societăți pentru educația tineretului nostru școlar și în documentele de partid. În cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se definesc magistral răspunderile, mai ales ale factorilor educaționali.

Nicăieri nu se spune însă de răspunderea exclusivă a copiilor pentru educație, peste tot fiind definită însă răspunderea școlii, a familiei, a organizațiilor de copii și tineret etc.

Dar, practic, afara educației, cu toate pretențiile și implicațiile sale majore, cere acțiuni dimensionate pe mai multe direcții și nu se rezumă la a-l învăța pe „copil” numai să scrie, să citească și să socotească.

Nimeni nu spune că nu trebuie înscrise pe lista prioritărilor aceste deprinderi, fiindcă altfel s-ar anula însăși definiția școlii, dar deprinderile acestea vor fi anulate de viață dacă nu vor fi completate „cel puțin egal” de altele, tot atât de majore, ca scrisul și cititul. Comportarea demnă și civilizată, igiena personală care asigură sănătatea individuală și colectivă, simțul intrajutorării, al ordinii, al disciplinei, nu strict școlare, ci al organizării raționale a vieții personale, simțul economiei pentru a putea folosi cu bune rezultate și cît mai mult bunurile tale personale și cele colective, cinstea, preocuparea

permanentă, nu numai de a te încadra în cerințele generale sociale, dar de a le depăși, în sensul bun al cuvîntului, trebuie să fie preocupări permanente ale tuturor dascălilor de școală.

Copilul, indiferent de vîrsta lui — 3 sau 16 ani — ascultă cu mare încredere ce spune și cum se spune la școală. Dacă fiecare dascăl și-ar face o aprofundată analiză a modului cum acționează și ce transmite zilnic copiilor săi, ar ajunge desigur la concluzia că tocmai problemele majore ale vieții rămîn nu de puține ori pe planul doi.

Intr-o cantină școlară, un copil de 6 ani, în clasa I, mîncă la masă cu mînușile în mîini, invocînd că este lovit la mîna și-l doare. Un coleg al lui face o glumă și motivează prezența mînușilor ca o protecție împotriva microbilor. Pus să-și scoată mînușile, copilul era, de fapt, murdar de cerneală.

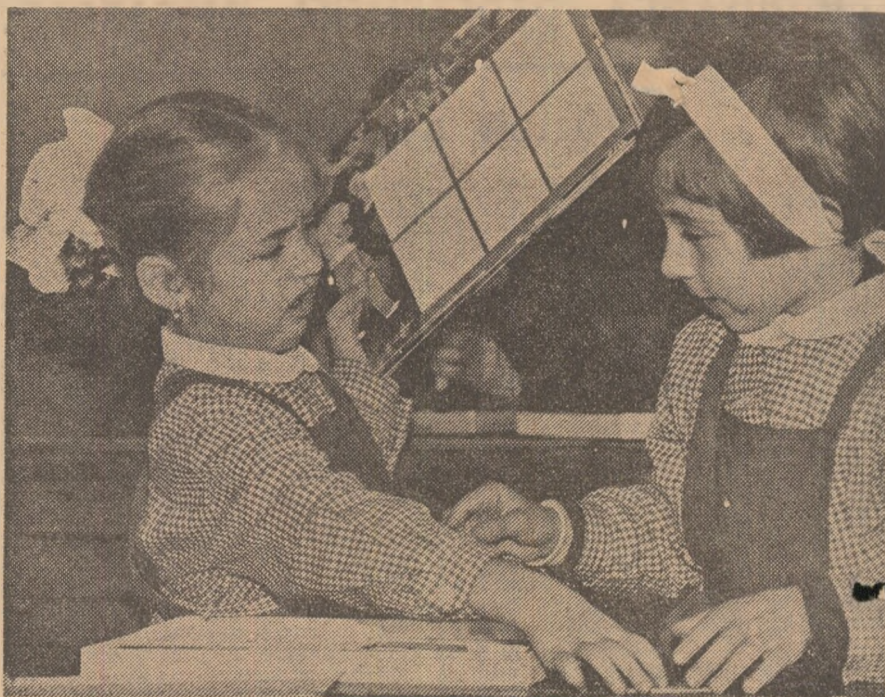
Alți elevi, de data aceasta mai mari, așteaptă răspunsul unor probleme majore care privesc pregătirea pentru viață, spre a ști să evite și cele mai mici erori în ceea ce se numește comportarea civilizată și echilibrată.

Lipsa de supraveghere și de grijă permanentă în a urmări copilul în toate împrejurările pentru a-i corecta comportarea găsesc cîmp deschis și în risipa bunurilor personale sau colective: pîine și mîncare, acasă sau în cantinele școlare, lumina care nu se stinge din lipsa atenției, apa care este lăsată să curgă ore în șir la robinetul uitat deschis, ușa care se trîntește, cu sau fără voie, pierderea obiectelor de școală: creioane, stilouri, căciula, foarfecă, mînuși, comportarea necivilizată pe stradă, la școală și acasă.

Toate acestea, precum și controlul permanent asupra curățeniei și sănătății copiilor, asupra modului cum își folosesc pauza, cum mîncă, cum se joacă, cum se comportă cu colegii, sînt cerințe cu valabilitate pentru toate vîrstele.

Exigențele dascălului, indiferent că este sau nu diriginte, ale învățătorului, nu trebuie să scadă niciodată.

Atenția pentru aceste lucruri considerate „mărunte”, acționarea perma-

Ce fapt „mărunt” a determinat acest conflict, și ce implicații educative are el?

nență asupra formării unor deprinderi solide de conduită corectă și sigură creează premisele unor realizări depline în formarea personalității copilului de azi, a omului de mîine.

De aceea, educația nu se poate împărți în: educația făcută în școală, în casă, educația făcută pe stradă etc. Ea este una și aceeași cu cerințe unitare, dar și cu rezultate unitare.

În condițiile de astăzi, în care familia, mama și tata, sînt antrenați mai mult în procesul muncii, mi se pare că școala trebuie să acționeze mai activ, atît asupra pregătirii și răspunderilor cadrelor didactice pentru educația complexă a elevului, cît și a răspunderilor care le revin acestora în pregătirea mai temeinică a părinților pentru ca actul educațional în școală și în familie să nu sufere modificări de exigență și competențe.

Copilul nu trebuie să găsească teren nepregătît în formarea sa nicăieri, iar tradiționalele și tot atît de depășite expresii: „așa te-a învățat la școală?” sau „așa te-a învățat acasă?” trebuie să se contopească în răspunderile majore pe care prioritar cei doi factori le au amplificate azi de răspunderea întregii societăți.

Acele fapte „mărunte” peste care se trece cu ușurință: respectul pentru colegul și semenii tăi, respectul pentru părinții și oamenii în vîrstă, grija de a-ți apăra sănătatea și viața, nu sînt fapte mărunte, ele vin să realizeze, de fapt, alături de învățatul scrisului și cititului, al sociabilității, la început, iar mai tîrziu al algebrei, biologiei, limbilor străine, a deprinderilor practice etc., „marea educație”.

Și, aș adăuga în finalul acestor pîneri că „marea educație” de care societatea noastră are nevoie se impune a fi o prezență permanentă, dar nu prin morală și dădăceală, ci prin tact pedagogic, prin consecvență, prin exemplul personal, dăruire și pasiune, răbdare și sensibilitate, receptivitate, înțelegere și bunătate, prin capacitatea de a înlocui oricînd și a depăși chiar cadrul familial, pentru a putea crea momente permanente de desfășurare a copilului în plenitudinea capacităților sale, dar și de a face la timp reținerile necesare unei dezvoltări armonioase și sigure a caracterului și personalității copiilor noștri.

Prof. CONSTANȚA BĂRBOI

Casele de copii școlari, ca instituții educative și de ocrotire trebuie să ofere elevilor un regim de viață prielnic pentru dezvoltarea multilaterală a personalității lor și capabil să suplinească absența familiei.

Specificul muncii cadrelor didactice din casele de copii este determinat în mare măsură de faptul că efectul celui cadru intim și strict individual pe care îl oferă familia, multitudinea relațiilor afective de maximă finețe în care se integrează copilul crescut în familie trebuie obținute aici în forme colective de organizare și influențare.

Grupul din casa de copii, la rîndul lui, nu este identic cu clasa din școală. Diferențele dintre aceste două forme colective de organizare cer din partea profesorului tehnici de lucru diferite, alte unghiuri și planuri din care este abordat conținutul activității din aceeași specialitate. Cu alte cuvinte, copilul are nevoie ca profesorul de educație fizică, de muzică sau maistrul-instructor din casa de copii să fie altceva decît profesorii cu care lucrează în școală la același obiect de învățămînt, iar activitățile desfășurate în casa lui să fie adaptate specificului activității școlare de aici.

În scopul adaptării activității profesorilor din casele de copii școlari la specificul psihopedagogic al grupelor de elevi cu care lucrează și la regimul lor de viață, Inspectoratul școlar al municipiului București, împreună cu Direcția învățămîntului preșcolar și general obligatoriu din Ministerul Educației și Învățămîntului, a organizat o întîlnire de lucru cu directorii caselor de copii și cu profesorii din aceste unități. Întîlnirea, care a avut loc în ziua de 2 noiembrie 1973, la Casa corpului didactic, a prilejuit un util schimb de experiență între reprezentanții celor 10 case de copii școlari din municipiul București și a permis con-

Casele de copii școlari

Un regim de viață prielnic dezvoltării personalității copilului

ținutarea cîtorva cerințe unitare de integrare a activităților din cercuri în sistemul muncii instructiv-educative din casele de copii.

Activitățile cultural-artistice, unele forme de activități practice și gospodărești organizate prin cercurile din casele de copii au cîștigat interesul elevilor și au permis satisfacerea unor exigențe calitative sporite atunci cînd profesorii au evitat paralelismul cu lecțiile desfășurate în școală. Selecția copiilor după aptitudini și preferințe, diferențierea și individualizarea activității după nivelul abilității la care a ajuns fiecare elev, adoptarea unor forme de îndrumare stimulativă pentru ritmul de lucru, pentru consolidarea deprinderilor și a tehnicilor de lucru, pentru manifestarea independenței și a creativității copilului, s-au înscris deja ca premise favorabile în asigurarea unei motivații pozitive din partea elevilor și în evitarea supraîncărcării lor.

Sincronizarea activităților din cercurile casei de copii cu activitatea sportivă, cultural-artistică și practică programate de școală la obiectele de învățămînt respective sau în cadrul organizației de pionieri permite realizarea caracterului unitar și progresiv al solicitărilor, continuitatea în acțiune, dozarea rațională a informațiilor și a exercițiilor. Participanții la dezbateri au remarcat că sarcina de coordonare a acestor influențe revine și profe-

sorului de specialitate din casa de copii, recomandînd drept mod de acțiune contactul permanent cu profesorii școlii, cu diriginții claselor, cu educatorii grupelor, cu cluburile sau instituțiile în care activează unii elevi.

S-a cerut de asemenea, ca activitățile din cercurile casei de copii să contribuie efectiv la pregătirea elevilor pentru viață, la facilitarea integrării lor socioprofesionale, prin adaptarea permanentă a conținutului și a tehnicilor de lucru la particularitățile individuale și de vîrstă ale copiilor. În această ordine de idei, s-a formulat implicît necesitatea concentrării preocupărilor asupra acțiunilor de masă, ca mijloc de stimulare a dezvoltării multilaterale a fiecărui copil, paralel cu pregătirea specială a elevilor cu posibilități sporite, în vederea introducerii lor în activități de performanță.

Intrucît școlarii din casele de copii lucrează jumătate din zi în școală, iar o bună parte din timpul rămas îl consumă cu efectuarea temelor, programul de lucru în cercuri trebuie plasat în timpul lor liber. În acest mod, se asigură copiilor condiții de folosire eficientă și plăcută a tuturor perioadelor din zi și a tuturor zilelor, un regim de viață plăcut și apropiat de exigențele vieții cotidiene, o alternanță corespunzătoare a diverselor forme de activi-

tate, astfel ca activitățile cultural-artistice, sportive și practic-gospodărești să fie plasate în timpul liber al copiilor, fără să fie concentrate numai în zilele în care nu se desfășoară activitate școlară organizată.

Profesorii din casele de copii, participanți responsabili la realizarea întregului sistem de acțiuni educativ-formative, inițiate independent sau în colaborare cu școala, trebuie să facă parte integrantă din colectivul pedagogic al casei de copii, să recurgă la tehnici de lucru specifice consolidării și adîncirii celor însușite de copii, să participe alături de educatori la efectuarea serviciului pe unitate, precum și la alte acțiuni din afara casei de copii. Aceasta presupune ca și profesorii încadrați în casa de copii doar cu o jumătate de normă să-și desfășoare munca de bază și activitatea social-obștească în aceste unități, iar pe plan profesional să se dovedească, în primul rînd, buni educatori.

La discuția inițiată a fost abordate și probleme legate de asigurarea bazei materiale corespunzătoare pentru realizarea sarcinilor pe care le au profesorii din casele de copii. Suplinirea absenței bazelor sportive proprii se poate realiza în prezent prin asigurarea accesului școlarii din casa de copii la bazele sportive ale școlilor din apropiere, ale unor cluburi, întreprinderi sau școli profesionale.

Am subliniat cîteva din problemele care au stat în atenția participanților la această întîlnire, dorind ca ele să constituie o premisă de discuție pentru educatori care-și desfășoară munca în casele de copii școlari.

Prof. dr. NICULINA OBROCEA
inspector școlar al Inspectoratului școlar al municipiului București

(Urmare din pag. 1)

au fost reliefate în antiteză cu concepțiile idealiste, elevii fiind antrenați în analiza acestora, pe baza cunoștințelor primite la lecțiile anterioare.

Data fiind legătura filozofiei marxiste cu practica și știința, ea se dezvoltă neconținut, generalizând noile descoperiri ale științelor particulare cât și experiența acumulată de mișcarea revoluționară internațională.

Actualizând cunoștințele de economie politică ale elevilor le-am cerut să arate cum a fost dezvoltată de către V.I. Lenin învățătura economică a lui Marx și Engels și în ce operă. Am subliniat faptul că Lenin, pe baza analizei științifice a cerințelor practice revoluționare a epocii imperialismului, precum și a cuceririlor științelor din acel timp, a dezvoltat marxismul pe toate planurile. Leninismul este marxismul epocii imperialismului și al revoluțiilor proletare. Am insistat asupra importanței lucrării sale „Materialism și empiriocriticism“, în ce privește generalizarea descoperirilor din domeniul științelor naturii, și demascarea caracterului antiștiințific al concepțiilor idealiste ale timpului.

Filozofia marxist-leninistă se dezvoltă neconținut, își îmbogățește tezele sale teoretice prin contribuția creatoare a partidelor comuniste și muncitorești, generalizându-le experiența revoluționară, precum și prin generalizarea rezultatelor cercetărilor științifice.

Pentru a opera cu noțiunile dobândite și a le aplica la condițiile existente în țara noastră, întrucât elevii au conspectat Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea, le-am dat următoarea problemă: arătați principalele aspecte ale contribuției Congresului al X-lea al P.C.R. la dezvoltarea marxism-leninismului.

În predarea lecției despre „Conștiință ca funcție a creierului omenesc și produs al vieții sociale“ am actualizat cunoștințele dobândite de elevi la științele naturii și psihologiei.

Pentru a putea defini psihicul ca o funcție a creierului, am făcut apel la cunoștințele elevilor de zoologie, cu privire la evoluția sistemului nervos în seria animală. Le-am cerut să se refere la apariția sistemului nervos, să arate cum a evoluat în perspectivă filogenetică la nevertebrate și să-l caracterizeze succint, având în față și planșa cu sistemul nervos la animale. Le-am adresat întrebarea: în ce constă superio-

ritatea sistemului nervos la vertebrate? S-a insistat în această privință asupra dependenței dintre dezvoltarea scoarței cerebrale și formarea reflexelor condiționate, care permit lărgirea considerabilă a posibilităților de adaptare a organismului la schimbările din mediul înconjurător. Împreună cu elevii am formulat concluzia că printr-o evoluție îndelungată a sistemului nervos pe plan filogenetic, varietatea condițiilor de mediu a determinat la mamifere o dezvoltare foarte mare atât a sistemului nervos, cât și a analizatorilor, ceea ce a permis apariția și dezvoltarea unei forme de comportament de o deosebită complexitate și plasticitate. Creierului uman — forma cea mai înaltă de dezvoltare a materiei vii — îi corespunde forma cea mai complexă a psihicului — conștiința — care este un produs al activității creierului, o funcție a acestuia.

Pe baza cunoștințelor dobândite la psihologie, elevii au arătat că viața psihică, spirituală, a omului, constituie conștiința lui, surprinzând procesele psihice de cunoaștere, afective și de voință. Am insistat asupra faptului că nu se poate stabili o relație de identitate între conștiință și substratul ei neuro-fiziologic, cum a susținut materialismul vulgar.

Am cerut elevilor să combată cu argumente științifice concepțiile idealiste care încearcă să separe materia de conștiință.

Filozofia marxistă demonstrează că, ontologic, conștiința este un produs al materiei, o funcție a creierului, forma cea mai înaltă a reflectării, care este o proprietate generală a materiei. Elevii au subliniat că materia este factor determinant, iar conștiința, care apare numai pe o anumită treaptă de dezvoltare a materiei, este factor secund, determinat, noțiunile acestea fiind cunoscute de ei de la lecția anterioară despre problema fundamentală a filozofiei.

Am precizat caracterul subiectiv al conștiinței, ca reflectare a realității obiective. Conștiința este o reflectare activă, specifică omului, care cunoaște legitatea fenomenelor și transformă natura. Există o deosebire calitativă între conștiința umană și psihicul animal, care este o oglindire pasivă a realității, având la bază doar primul sistem de semnalizare, pe câtă vreme omul posedă și cel de al II-lea sistem de semnalizare, care îi asigură acumularea nelimitată a experienței și transmiterea ei de la o generație la alta.

Din timp, am cerut elevilor să citească și să conspiceze capito-

lul „Rolul muncii în procesul de transformare a maimuței în om“, din „Dialectica naturii“ de Fr. Engels în care se scoate în evidență rolul factorului social în apariția conștiinței umane și contribuția decisivă a muncii și vorbirii articulate în procesul apariției creierului omenesc.

Am considerat că este util să relev semnificațiile multiple pe care le implică apariția conștiinței, în comparație cu psihicul animal, a cărui caracteristică esențială este activitatea biologică, instinctivă. Creațiile culturale și civilizației umane, tehnica, economia, limba, științele, instituțiile sociale, juridice, politice, arta, filozofia etc. ilustrează convingător capacitatea creatoare a omului, rezultat al dezvoltării neconținute a conștiinței sale. Dacă animalele se schimbă, acest lucru se datorește influenței mediului extern, care determină modificări interne, pe plan ereditar. Oamenii se schimbă prin educație și autoeducație, prin efort conștient.

Specia animală poate să rămână schimbată sau să se schimbe extrem de lent, în timp ce oamenii se pot transforma vertiginos, pe baza progreselor realizate de societate, însușite de ei prin educație. Existența animală este lipsită de orice componentă morală, pe când existența umană, conștientă, este orientată și axată etic, ea nu are un înțeles deplin, decât dacă își încorporează, pe temeiuri și prin mijlocii social-istorice, anumite coordonate axiologice.

În concluzie, am subliniat rolul determinant al practicii social-istorice în dezvoltarea neconținută a conștiinței umane. Am specificat că, între practica social-istorică și conștiință, este un raport dialectic, conștiința având un rol din ce în ce mai activ, atât în acțiunea de cunoaștere a legității fenomenelor din natură, și societate, cât și în transformarea lor neconținută.

La lecția „Legea trecerii schimbărilor cantitative în schimbări calitative“, întrucât elevii posedă cunoștințe despre schimbările cantitative și calitative de la celelalte obiecte de învățămînt, m-am sprijinit pe exemplificările date de ei. Am definit conținutul noțiunilor de „creștere“, „transformare“ și „dezvoltare“, precizând că transformarea și dezvoltarea sînt procese de acumulări cantitative și salturi calitative, determinate de continua mișcare și rezolvare a contradicțiilor. Am precizat că legea tre-

(Continuare în pag. a 3-a)

Geneza filozofiei marxiste

(Lecția a 12-a de filozofie pentru anul III-liceu)

Filozofia marxistă s-a constituit pe la jumătatea secolului al XIX-lea ca o nouă viziune asupra lumii. Intemeietorii ei au fost Karl Marx (1818-1883) și Friedrich Engels (1820-1895). Apariția filozofiei marxiste a fost condiționată de o serie de factori economici și social-politici, de progresele realizate în științele naturii, ca și de unele izvoare teoretice.

1. Filozofia marxistă a apărut în societatea capitalistă evoluată și maturizată, dar plină de puternice contradicții și lupte de clasă între burghezie și proletariat. Vechea filozofie, materialistă sau idealistă, nu era în măsură să profileze soluții viabile menite a duce la rezolvarea acestor contradicții. Învățătura marxistă a venit să precizeze obiectivele și mijloacele de luptă ale proletariatului în vederea răsturnării capitalismului și făuririi socialismului și comunismului; să dezvăluie în același timp mecanismul acestei societăți, tendințele evoluției și caracterul ei istoric trecător. Noua învățătură avea de demonstrat totodată că forma de societate care trebuia să urmeze inevitabil după prăbușirea capitalismului este numai socialismul.

Filozofia marxistă reprezintă temeiul teoretic al misiunii istorice a proletariatului de a revoluționa societatea; ea a luminat conștiința clasei muncitoare arătându-i importanța acestei misiuni, i-a arătat justetea țelului și căile de realizare prin răsturnarea orînduirii capitaliste și construirea celei socialiste.

2. Progresele realizate de științele naturii

Științele naturii au reprezentat un puternic imbold pentru făurirea noii filozofii. Aici trebuie să vedem un aport însemnat în faptul că știința mai nouă a scos în evidență mobilitatea fenomenelor naturii, schimbarea și dezvoltarea în natură, în opoziție cu ideea metafizică a imobilității naturii, care începe să piardă teren încă de pe la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. În această schimbare de optică referitoare la natură o contribuție de seamă

a avut-o însăși teoria cosmogonică a lui Kant și Laplace, care au sesizat și susținut evoluția sistemului solar, inclusiv a Pământului. Rînd pe rînd, această idee a pătruns în toate științele, fixismul lăsînd un loc din ce în ce mai mare teoriei evoluționiste.

Trei descoperiri științifice — arată Engels — au avut o importanță deosebită în promovarea și impunerea gîndirii materialiste și dialectice. Acestea au fost: teoria celulară, care a dovedit unitatea structurală a lumii vegetale și animale, faptul că atît organismul plantelor cît și cel al animalelor au la baza lor structurală celula. Această teorie avea să ducă la evoluționismul lui Charles Darwin (1809-1882), după care speciile apar prin dezvoltarea permanentă a unor însușiri ce s-au dovedit utile în condiții de mediu diferite. Cu aceasta, naturalismul englez scoțea în evidență legea dezvoltării permanente a organismelor de la inferior la superior și zdruncina astfel din temelii concepțiile fixiste și creaționiste pe care le înlocuia cu concepția evoluționistă.

A treia descoperire a fost legea conservării și transformării energiei. Aceasta a pus în evidență trecerea reciprocă a formelor de energie una în alta (meccanică, termică, chimică, electromagnetică etc.) și, în același timp, că ele sînt doar forme diferite ale uneia și aceleiași mișcări a materiei.

3. Izvoarele teoretice ale filozofiei marxiste.

Filozofia marxistă a avut însă și izvoare teoretice. La drept vorbind, ea are la bază întreaga gîndire filozofico-socială care a precedat-o de-a lungul dezvoltării spirituale a omenirii. Dar, în mod mai nemijlocit, marxismul are drept izvoare teoretice ceea ce a fost mai valoros în filozofia clasică germană, în economia politică engleză și în socialismul utopic francez.

Din punct de vedere filozofic, materialismul dialectic s-a constituit sub influența nemijlocită

a dialecticii hegeliene și a materialismului lui Feuerbach. Însă la Hegel, cum am văzut, dialectica era îmbinată cu o viziune filozofică-idealistică, iar la Feuerbach materialismul era metafizic.

În dialectica hegeliană a existat însă acel „sîmbure rațional” care va fi preluat și dezvoltat de Marx și Engels, adică ideea dezvoltării de la inferior la superior, dezvoltare propulsată de existența contradicțiilor interne în obiecte și fenomene.

Atît filozofia lui Hegel cît și cea a lui Feuerbach s-au dovedit limitate și inconsecvente. Marx și Engels au preluat din filozofia hegeliană „sîmburele rațional” al dialecticii, iar din cea a lui Feuerbach punctul de vedere al materialismului, elaborînd materialismul dialectic și istoric, singura concepție cu adevărat științifică despre lume.

Economia politică engleză evidențiască că izvorul valorii este munca. Marx a ținut seama de realizările acestor cercetări, dîndu-le mult mai departe și dîndu-le un caracter cu adevărat științific. Lui îi revine meritul de a fi elaborat teoria plusvalorii, prin care a surprins întregul mecanism al exploatării capitaliste, a formulat ideea necesității făuririi unei noi orînduirii, a întrezărit chiar unele din trăsăturile acesteia.

Socialismul utopic a adus, de asemenea, unele elemente pozitive. Saint-Simon, Fourier și Owen au formulat critici serioase la adresa capitalismului și a condiției umane sub regimul exploatării capitaliste. Totuși, teoriile lor, întrucît erau formulate în condițiile unui capitalism nematurizat, nu aveau adîncime științifică, nu se bazau pe cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării sociale. De aceea și soluțiile oferite de ei pentru rezolvarea contradicțiilor orînduirii capitaliste erau utopice, speculative. De exemplu, nu au înțeles rolul istoric al proletariatului, dat fiind că acesta nu devenise încă o forță politică de sine stătătoare, rolul luptei de clasă etc.

Atenția dată de Marx analizei fenomenelor vieții economice trebuie pusă în legătură directă cu elaborarea de către el a concepției materialiste a istoriei.

Marx și Engels au depășit aceste limite, elaborînd o concepție materialistă asupra istoriei, descoperînd pe baza ei legile dezvoltării vieții sociale, rolul proletariatului. Marx și Engels au transformat socialismul din utopie în știință, au realizat unirea

(Continuare în pag. a 8-a)

(Urmare din pag. a 7-a)

ideurilor socialismului cu mișcarea muncitorească.

Lectură

„Istoria filozofiei și istoria științelor ne arată foarte clar că în marxism nu există nimic care să semene cu «sectarismul», în înțelesul unei doctrine închise, osificate, care s-ar fi ivit alături de drumul larg al dezvoltării civilizației mondiale. Dimpotrivă, întreaga genialitate a lui Marx constă tocmai în faptul că el a dat răspuns la problemele pe care gândirea înaintată a omenirii le puse de mai înainte. Învățătura lui a luat ființă ca o continuare nemijlocită și directă a învățăturilor celor mai mari reprezentanți ai filozofiei, ai economiei politice și ai socialismului.

Învățătura lui Marx este atotputernică fiindcă este justă. Ea este completă și armonioasă, dând

oamenilor o concepție unitară asupra lumii, o concepție care nu se împacă cu nici o superstiție, cu nici o reacțiune, cu nici o apărare a asupririi burgheze. Ea este succesoarea legitimă a tot ce a creat omenirea mai bun în veacul al XIX-lea: filozofia germană, economia politică engleză și socialismul francez” (Lenin, *Trei izvoare și trei părți constitutive ale marxismului*, Bucu-

rești, Editura politică, 1953, pp. 5—6).

Întrebări

1. Care sînt condițiile social-politice ale apariției filozofiei marxiste?

2. Cum înțelegem aportul științelor în geneza filozofiei marxiste?

3. Prin ce anume filozofia clasică germană este izvor al filozofiei marxiste?

Culegere de materiale cu caracter metodic, științe sociale — istorie

Sibiu, 1973

Însumînd în paginile sale o parte însemnată a căutărilor și a experienței metodice și pedagogice a profesorilor de științe sociale din județul Sibiu, volumul „OPINII”, editat de Inspectoratul școlar județean, Sindicatul învățămînt și Casa corpului didactic (coordonatori Dumitru Gândilă și Vasile Cîmpeanu) reprezintă un pas însemnat pe drumul perfecționării predării științelor sociale, obiectiv subliniat de către Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973.

Volumul debutează cu concluziile inspectoratului școlar privind nivelul atins în predarea științelor sociale în școlile județului, consemnate de Alexandru Galea, inspector școlar general, și continuă cu o analiză detaliată a conceptului de modernizare și a exigențelor sporite pe care acesta le implică (prof. Dumitru Gândilă, directorul Casei corpu-

lui didactic). Prof. V. Cîmpeanu, inspector școlar, subliniază importanța predării istoriei în școală — oglindită în documentele partidului nostru — și direcțiile concrete ale caracterului formativ-educativ pe care trebuie să-l aibă acest obiect.

Latura metodică a cercetărilor întreprinse vizează modalitățile de acțiune și rezultatele obținute prin folosirea problematizării (prof. C. Pilof), a limbajului grafic (Gh. Popescu), a activităților pe grupe în cadrul lecțiilor de recapitulare parțială (prof. S. Chirca). Problematizarea corelării cunoștințelor este surprinsă atît sub aspectul posibilităților de dezvoltare a capacității corelative prin studierea istoriei în școala generală (prof. V. Crișan), cît și pe planul realizării corelării cunoștințelor de filozofie cu obiectele înrudite (prof. V. Barna).

Un spațiu larg ocupă contribu-

țiile cu privire la îmbogățirea tehnologiei didactice, fie că este vorba de materialele de istorie locală arhivistice, arheologice etc. (prof. Gh. Ruga, prof. I. Olteanu), fie că se referă la mijloacele audio-vizuale sau valențele formative ale muncii cu manualul (prof. H. Schneider, prof. Gh. Tecioțu). De asemenea, sînt consemnate numeroase opinii cu privire la funcționalitatea cabinetelor de științe sociale (prof. Petre Tincu).

Îmbrățișînd o problemă largă, făcînd apel permanent la aspectele concrete ale muncii metodice, relevînd experiențe pozitive, prezentul volum de „OPINII” este un bun început în privința popularizării rezultatelor deosebite, a stimularii efortului creator — fapt dovedit de interesul pe care l-a stîrnit în rîndul profesorilor de științe sociale din județ. Este un început care se cere continuat la parametri tot mai ridicați.

Prof. VASILE CRIȘAN
Școala generală Aciliu,
jud. Sibiu

NOTA REDACȚIEI: Începînd cu acest număr al suplimentului de „Științe sociale”, vom publica articole însumate de culegerea de materiale cu caracter metodic prezentată mai sus. Totodată, rugăm și celelalte inspectorate școlare care au astfel de culegeri să trimită și pe adresa redacției noastre cîte un exemplar.

CONSULTAȚII • RECOMANDĂRI METODICE • DEZBATERI • ÎNVĂȚĂMÎNTUL
IDEOLOGIC AL CADRELOR DIDACTICE

Aspecte ale corelării cunoștințelor de filozofie cu obiectele înrudite

În ansamblul măsurilor prin care se realizează cerințele modernizării raporturilor profesor-elev, corelarea noțiunilor își dovedește pe deplin eficiența. Lecțiile de filozofie, având un caracter integrator, implică o permanentă antrenare a gândirii elevilor în procesul însușirii conștienței și active a noilor cunoștințe, pun operațiuni de analiză, sinteză, comparații, abstractizări și generalizări.

Corelarea cunoștințelor contribuie la valorificarea noțiunilor pe care elevii le-au dobândit anterior într-un context limitat al unor obiecte de învățămînt, integrarea lor armonioasă într-o concepție științifică atotcuprinzătoare despre fenomene. Necesitatea obiectivă a acestei corelații decurge din unitatea materială a fenomenelor, din conexiunea lor universală, potrivit căreia nici un obiect nu există și nu poate fi înțeles în afara legăturilor sale multiple și de o infinită diversitate în timp și spațiu.

Corelarea cunoștințelor de filozofie cu cele din domeniul științelor particulare se bazează pe unitatea dintre legile generale și legile particulare ale lumii materiale. În mod firesc, această corelație interdisciplinară o continuă și o completează pe cea disciplinară.

Procesul corelării cunoștințelor nu este un scop în sine, ci reprezintă doar un pas important spre o integrare pe un plan superior de generalizare. Ridicîndu-se de la particular la general, de la o abstractizare limitată la una mai cuprinzătoare, elevul își antrenează creativitatea și flexibilită-

tea gândirii. În acest fel, filozofia își potențează valențele formative, în concordanță cu cerințele dinamismului societății noastre socialiste, cu concepția științifică a partidului nostru.

Antrenarea gândirii elevilor în procesul dobîndirii noțiunilor de filozofie își exprimă eficiența și printr-un proces de transfer.

În cele ce urmează voi reda unele aspecte din câteva lecții cu privire la corelarea noțiunilor de filozofie cu cunoștințele dobîndite de elevi la celelalte obiecte de învățămînt.

Lecția de filozofie cu tema „Apariția marxismului — revoluție în filozofie” s-a desfășurat după următorul plan:

- a) Necesitatea obiectivă a apariției învățăturii marxiste;
- b) Izvoarele și părțile constitutive ale marxismului;
- c) Esența revoluției săvîrșite de marxism în filozofie;
- d) Caracterul creator al marxismului.

Comunicînd tema lecției, am căutat să suscit interesul elevilor, precizînd că noțiunile pe care le vom învăța se sprijină pe unele cunoștințe anterioare dobîndite de ei la istorie și economie politică. Pentru actualizarea acestor cunoștințe le-am adresat următoarele întrebări: în ce stadiu de dezvoltare era capitalismul la începutul secolului al XIX-lea în Europa? Ce bătălii de clasă au avut loc în prima jumătate a acestui secol? Care sînt științele care au cunoscut o însemnată dezvoltare în această perioadă?

Pe baza răspunsurilor elevilor am precizat premisele necesare pentru apariția marxismului: în

prima jumătate a secolului trecut clasa muncitoare se manifestă ca o forță politică independentă opusă burgheziei. Contradicțiile interne ale societății capitaliste, cerințele luptei politice a proletariatului cereau o soluție științifică pentru rezolvarea acestor contradicții. Am subliniat apoi că noile descoperiri științifice ca: teoria celulară, învățătura lui Darwin despre evoluția istorică a lumii vii și legea conservării și transformării energiei, veneau în contradicție cu vechile concepții idealiste și metafizice și necesitau o nouă concepție care să le generalizeze.

Am analizat apoi împreună cu elevii aspectele pozitive ale economiei politice clasice engleze, ale filozofiei clasice germane, și socialismului utopic francez. Prin întrebări adresate clasei am urmărit ca elevii să scoată în evidență contribuția lui Marx la fundamentarea științifică a economiei politice. Am precizat că filozofia materialist-dialectică, economia politică marxistă și socialismul științific, reprezintă continuarea și dezvoltarea pe un plan superior a tot ce a fost valoros în izvoarele teoretice analizate.

Am trecut apoi la analiza trăsăturilor esențiale ale revoluției săvîrșite de apariția marxismului în filozofie: Materialismul dialectic și istoric reprezintă o concepție științifică atotcuprinzătoare cu privire la natură, societate și gândire și rezolvă, pentru prima dată în mod științific, problema fundamentală a filozofiei; filozofia a devenit știință, avînd ca obiect legile cele mai generale ale fenomenelor naturii, societății și gândirii; filozofia marxistă este un mijloc eficient de transformare revoluționară a realității; proclamă principiul fundamental al unității între teorie și practică, precum și acela al partinității.

Aceste aspecte ale revoluției înfăptuite de marxism în filozofie

(Continuare în pag. 8-9)

(Urmare din pag. 3-a)

tema „Conștiința și funcțiile ei” este mult prea extinsă ca temă unică. Ea ar trebui să releve și să fixeze pentru elevi o temă clasică a filosofiei moderne și contemporane: *Teoria cunoașterii*.

Tematica de socialism științific e o tematică actuală, corespunzătoare și accesibilă liceului. Ar trebui să i se adauge la început lecția introductivă: Obiectul și metoda socialismului științific. În privința unor teme, așa-zise „clasice” pe care le cuprinde tematica și manualul de socialism în vigoare, unele din ele pot fi tratate la istorie, iar altele, incluse într-un curs integrat de științe sociale pentru prima treaptă a liceului, respectiv pentru anul II.

Fiind în fața unor tematici corespunzătoare, noi trebuie să privim înainte. Din simple tematici ele trebuie transformate acum în programe analitice. Adică la filosofie să se indice numele filosofilor și unele opere de bază ale acestora la care profesorul trebuie să se refere, să fie precizate unele principii, categorii și concepte care urmează a fi studiate. De la tematică la manual nu se poate sări ca în trecut peste programa analitică.

Așa de exemplu, în fața tematicii, când profesorul își fixează o lecție despre *Iluminismul și materialismul secolului al XVIII-lea* i se ridică întrebarea dacă se va referi doar la iluminismul francez sau va aborda doar iluminismul rus, cum fac unele cursuri, sau se va referi, fie și pe scurt, la iluminismul european în general și, bineînțeles, la lecția adecvată, va trata și iluminismul în gândirea românească. Apoi, pentru a avea o imagine mai clară a luptei dintre materialism și idealism, cred că nu putem omite pe idealismul subiectiv englezi din sec. al XVIII-lea pe care tematica nu-l amintește. La toate aceste întrebări și la altele nu poate să dea răspuns decât programa analitică și apoi lecția și manualul.

Deși programa analitică și planul de învățământ sînt două lucruri distincte, ele nu pot fi discutate și soluționate practic și eficient decât dacă sînt luate în unitatea și interdependența lor metodică și de conținut. Fiind vorba de predarea a două ore de filosofie în anul III și o oră de socialism științific, probabil în anul IV, ca o variantă posibilă așa supune discuției și o altă variantă mai eficientă din punct de vedere didactic. Față de varianta, socialism o singură oră, propun istoria filosofiei și gene-

za marxismului (adică partea I și II din tematică) cîte o oră în anul III, cunoștințe care se pot preda în acest an și Filosofia marxistă (partea a III-a din programă) cîte două ore în anul IV, urmate în continuarea anului de socialism științific, tot cîte două ore. Filosofia marxistă se impune a fi studiată în anul IV din motive de vîrstă și de corelație cu fizica, chimia, biologia și socialismul științific. Filosofia marxistă și socialismul științific, fiind un singur obiect, așa cum la matematică în liceu, algebra, geometria, trigonometria, astronomia sînt un singur obiect de învățămînt, ar permite contactul profesorului cu elevul mai des, ar crea posibili-

tatea organizării unor dezbateri, a aplicării metodelor active în predare și studiu.

Desigur, programele analitice și manualele ar putea fi elaborate conform actualelor tematici, schimbarea survenind doar în privința distribuirii orelor în planul de învățămînt. Pentru o astfel de ordine pledează atît motive legate de conținut și metodică cît și motive dictate de logica internă a științelor, — inclusiv motive de ordin psiho-social, urmînd ca orele de recapitulare finală în anul IV să privească întreaga materie studiată în cei doi ani școlari.

Prof. V. POPA
Liceul „Matei Basarab”, București

O mai bună eșalonare a temelor

Tematica de economie politică pentru învățămîntul liceal corespunde, după părerea mea, sarcinilor ce stau în fața acestui obiect important de studiu: „de a permite elevilor însușirea noțiunilor de bază de economie politică, a categoriilor și legilor economice, a politicii economice a partidului și statului nostru. Am totuși citeva observații și sugestii privind îmbunătățirea proiectului supus dezbaterii.

Consider că, datorită rolului important pe care îl ocupă țările în curs de dezvoltare în economia mondială contemporană, este necesar ca înaintea capitoului III, să se introducă o temă cu privire la economia țărilor în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină.

Mi se pare mai potrivit pentru desfășurarea logică a tematicii ca „Repartiția în socialism” (tema 5) să se studieze după temele 6 și 7, înainte de „Reproducția socialistă”.

Ținînd seama de accentul mare care se pune în prezent pe educarea elevilor prin muncă și pentru muncă, cred că ar fi necesară o temă specială (eventual după tema 4): „Munca socială, trăsăturile ei caracteristice în socialism”.

Consider această propunere valabilă și pentru programa liceelor economice, unde ar putea fi completată cu subtema: pregătirea, perfecționarea și utilizarea forței de muncă (vezi tema 11).

După studierea categoriilor e-

conomice și a legilor economice, ar trebui introduse cel puțin două teme: una în care să se vorbească despre principalele trăsături caracteristice ale capitalismului contemporan, și alta în care să se înfățișeze economia țărilor în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină.

Tema 15 („Repartiția și salarizarea în socialism”) nu cred că este așezată la locul cel mai potrivit; ea ar trebui trecută după tema 18, înainte de produsul social și venitul național. Nu mi se pare că este bine să se separe teme ca: „Productivitatea muncii”, „Prețul de cost”, „Fondurile întreprinderilor socialiste și creșterea eficienței utilizării lor”.

Chiar dacă s-ar restrînge aria unor teme ori s-ar contopi altele, cum ar fi cazul, de exemplu cu temele 22 și 23; 24 cu 27 din Programa de economie politică pentru liceele economice n-ar trebui să lipsească două importante probleme ale politicii economice a P.C.R.: politica de investiții, căile creșterii eficienței acestora și ridicarea nivelului de trai al întregului popor, care, de altfel, este obiectivul fundamental al politicii economice a Partidului Comunist Român.

În felul acesta, programa ar corespunde mai bine cerințelor formării și pregătirii economice a absolvenților noștri de liceu.

Prof. NICU DUMITRESCU
Lugoș

Filozofia românească în a doua jumătate a secolului al XIX-lea

(Lecția a 11-a de filozofie pentru anul III-liceu)

În dezvoltarea gândirii filozofice românești, anul 1875 semnaleză apariția primei lucrări filozofice cu evident caracter de originalitate. Este vorba despre **Teoria fatalismului a lui Vasile Conta**.

1. Materialismul lui V. Conta (1845—1882)

Concepția lui Conta este un materialism consecvent, la nivelul științei timpului său. Potrivit acestei concepții, în univers nu există decît materie, sufletul fiind doar o expresie a acesteia. Conta a dat el singur o formulare clară materialismului și determinismului care stau la temelia concepției sale. În prefața lucrării **Teoria undulațiunii universale**, el precizează că „universul nu conține decît materie”, că „forță și materie sînt un singur și același lucru” și că acest materialism „ascultă de legi fatale, necesare”. Tot el afirmă că „sufletul nu e o secreție, ci o funcție și de aceea e imaterial”.

Conta a emis unele idei științifice interesante care, ulterior, au fost confirmate ca valabile. Așa a fost ideea divizibilității nelimitate, matematică și mecanică, a materiei. El nu considera atomii ca particule de materie ce nu mai pot fi descompuse, ci ca fiind complexe. Aici s-a referit la concepția lui Democrit, aducîndu-i însă unele obiecții de natură logică.

La Conta, găsim și o clasificare a legilor în: mecanice și fizico-chimice; biologice; psihologice; sociologice. Important este că Vasile Conta găsește deosebiri esențiale între diversele grupe de legi, susținînd în același timp că toate legile, atît cele naturale cît și cele psihologice, sînt variabile și aproximative.

De remarcat este faptul că, bazîndu-se pe datele științelor din vremea sa, filozoful român a ajuns la așa-numita „teorie a undulațiunii universale”, care im-

plică ideea dezvoltării progresive a realității sub forma unui sistem de unde care se întind la nesfîrșit în toate domeniile: natură, societate, cunoaștere. Dacă aici el are un mare merit, trebuie să arătăm că nu a văzut lupta forțelor contrare din societate, rămînînd, în general, mecanicist și nu a sesizat specificul legilor sociale, aplicînd și în acest domeniu legile dezvoltării naturii. Examinînd fenomenele psihice, Conta s-a străduit să scoată în evidență baza lor materială. Psihicul, în general, îi apare ca legat de o anumită formă de organizare superioară a materiei, care este creierul, rezultat al unei îndelungi evoluții progresive a formelor materiei în mișcare. El încearcă o argumentare științifică, apelînd la date de anatomie comparată, de patologie, fiziologie etc., combătînd în această problemă și pe idealisti și pe materialisti vulgari care confundau psihicul cu o secreție materială. Convingerea lui justă este că: „Sufletul nu este o secrețiune, ci o funcțiune și tocmai pentru aceea el este nematerial”.

Pe baza acestei concepții generale despre psihic, Conta examinează mai în amănunt fiecare funcțiune a lui în parte. În ce privește procesele de cunoaștere, el acordă o mare importanță simțurilor, care transmit în scoarța cerebrală „întipăriri” provocate de acțiunile obiectelor exterioare. Aceste întipăriri sînt de două feluri: cele de gradul întâi corespund senzațiilor, cele de gradul al doilea corespund noțiunilor, gândirii. Efortul său în aceste explicații este evident materialist.

Conta a fost un gînditor ateist care a înțeles caracterul perimat al religiei. El considera că religia va trebui să dispară, pentru a face loc concepției materialiste. Religia, constată el, este opusă științei și are caracter trecător. „A zice că religionea poate coexista și prin urmare poate fi

conciliată cu știința — scrie Conta — este tot așa de absurd ca și a zice că... se poate concilia astronomia veche, care zicea că Soarele se învîrtește în jurul Pămîntului, cu astronomia modernă, care zice că Pămîntul se învîrtește în jurul Soarelui”.

Principalele lucrări ale lui Vasile Conta sînt: **Teoria fatalismului**; **Teoria undulațiunii universale**; **Originea speciilor**; **Încercări de metafizică**, apărută în 1880, la Bruxelles, în limba franceză. A doua și a treia dintre lucrările enumerate mai sus au fost și ele traduse în limba franceză după moartea filozofului. Așa că ideile acestui mare gînditor materialist, pe lângă influența exercitată asupra culturii românești, au intrat și în circuitul literaturii filozofice europene.

Cu toate meritele menționate pînă aici, Conta rămîne legat de caracteristicile generale ale materialismului mecanicist al secolului al XIX-lea. Concepția lui filozofică ignorează dialectica, iar în explicarea fenomenelor vieții sociale rămîne departe de punctul de vedere al materialismului istoric.

2. Titu Maiorescu (1840—1917)

Strălucit profesor de filozofie și logică la universitățile din Iași și București, a exercitat o mare influență în cultura română modernă.

Titu Maiorescu s-a manifestat la început ca un gînditor ateist, combătînd acele concepții religioase și filozofice care susțineau existența lui Dumnezeu și nemurirea sufletului. Astfel se explică de ce a fost atras mai ales spre gîndirea lui Feuerbach. Chiar în teza lui de doctorat critică amănunțit argumentele aduse, de obicei, în favoarea existenței unei divinități. El se referă acolo la vechiul argument „ontologic” care vrea să ne convingă de existența lui Dumnezeu pe baza constatării că ne putem gîndi că există o ființă infinită. Dar cîte idei ne putem forma noi fără ca să constatăm că le corespunde ceva în realitate! Argumentul „cosmologic” care susține că trebuie să admitem divinitatea, deoarece sîntem nevoiți să concepem o cauză primă a lumii, Maiorescu îi opune, printre altele, și observația întemeiată că nu se poate înțelege cum divinitatea ar fi creat ceva din nimic.

Filozoful român admite o realitate obiectivă și recunoaște existența legilor și a cauzalității în relațiile dintre fenomenele ei. Ra-

(Continuare în pag. a 6-a)

(Urmare din pag. a 5-a)

portul de la cauză la efect e un raport necesar și care poate fi cunoscut. Cu privire la caracterul materialist sau idealist al acestei realități, nu avem la Maiorescu texte destul de concludente într-un sens sau altul. Se pare că aici concepția lui a fost șovăitoare sau neexplicită.

În domeniul moral, Maiorescu arată că nu este nevoie de un suport religios, pentru ca omul să aibă virtuți și o conștiință superioară. Omul poate fi moral, indiferent dacă e credincios sau nu. Chiar mai mult; o morală ateistă îl desprinde pe om de legăturile cu o realitate iluzorie, inchipuită (divinitatea) și-l îndreaptă spre ceilalți oameni, spre viața socială. Numai ateismul îl emancipează pe om cu adevărat, iar știința îi oferă posibilitatea de a prevedea și a-și construi singur viitorul. Filozofia, la rîndul ei, poate înlocui religia, cu condiția să dea atenție problemelor omului, aspirațiilor lui. De aceea, filozofia trebuie să pătrundă în viață, să contribuie la ridicarea materială și spirituală a omului.

Psihicul e văzut de Maiorescu ca un produs al evoluției naturii vii, deci în lumina unei concepții materialiste. El spune: „Sufletul trebuie considerat ca o funcțiune fiziologică a trupului; anume a sistemului nervos“.

Cercetînd ca logician problema adevărului, Maiorescu scoate în evidență că deși consecvența formală nu este suficientă pentru obținerea acestuia, ea îi este necesară uneori chiar în depistarea erorilor de conținut. Maiorescu a văzut și a spus foarte clar că adevărul obiectiv rezultă numai din cunoașterea exactă a faptelor, ceea ce pentru operațiile logice înseamnă a pleca în raționare de la premise valabile. De aici cunoașterea își trage valoarea ei reală. Deducțiile logice nu pot duce la adevăr dacă nu le-a fost asigurată această condiție de conținut.

În estetică, Titu Maiorescu a militat pentru ridicarea pe prim plan a patrimoniului popular, a tot ceea ce este creație adevărată, originală.

Din punct de vedere filozofic, Titu Maiorescu prezintă o concepție eclectică, nerealizînd un sistem încheiat care să prezinte prea multe elemente de originalitate. Unele poziții ale sale din domeniul estetic îl prezintă ca

un adept al artei pentru artă, deși uneori admite și tendința în artă, dar nu sub forma tezismului mărunț.

3. Xenopol (1847—1920), filozof al istoriei

Contemporan cu Maiorescu și Gherea este marele nostru învățat și filozof al istoriei Alexandru Xenopol, autorul lucrării de răsunset mondial „Théorie de l'Histoire“. Xenopol este un gânditor raționalist, adversar al idealismului kantian cu privire la spațiu și timp. În același timp el afirmă caracterul obiectiv al legilor naturii. Opunîndu-se lui Kant, Xenopol spune textual că legile care guvernează universul nu reprezintă produsul spiritului nostru, ci constituie natura intimă a universului, știința rezultînd numai din pătrunderea acestor realități profunde, dar obiective, de către mintea omenească.

Xenopol distinge fapte de succesiune și fapte de repetiție; primele fiind guvernate de legi, iar celelalte cunoscînd doar seriile istorice. De aceea, el împarte științele în teoretice, care au ca obiect fenomenele de repetiție, și istorice, care studiază fenomenele succesive.

Pentru faptul că ideile lui Xenopol au avut răsunset mondial, că au atras atenția a numeroși savanți din întreaga lume, el rămîne unul dintre cei mai mari filozofi ai istoriei.

Lectură

„Eu mă voi sili prin această scriere a dovedi că toate fenomenele din lume, fie ele fizice, morale sau intelectuale, sînt regulate după legi fixe și naturale, că, prin urmare, nu există nimic din tot ceea ce s-a numit **voință liberă** omenească sau dumnezeiască, nici din aceea ce s-a numit **întîmplare**, și că în lume, pe cît putem noi ști, nu există decît **materie**, care se mișcă și se metamorfozează, plină la infinit în spațiu și în timp, ascultînd în toate mișcărilor și metamorfozările sale de legi fatale“ (V. Conta, *Teoria fatalismului*, în: „Opere filozofice“, București, Editura Academiei, 1967, p. 97).

„Cu ce drept se afirmă că necunoscutele de azi, că ținuturile minții omenești nu vor fi mîine cunoștințe limpezi și luminate principii cucerite și stabilite în mod nefindois? Dacă am admite limita cunoștințelor și neputința

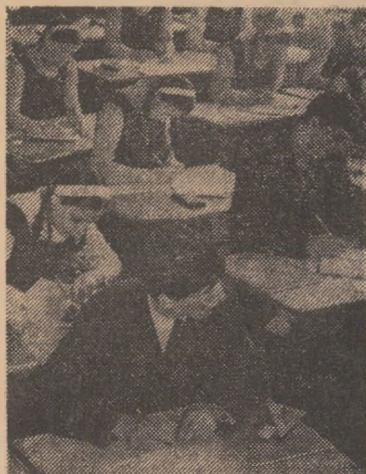
de a trece în domeniul științei ceea ce e astăzi metafizic, atunci ar trebui să negăm legea evoluției... Problemele cele mai grele de acum cîteva veacuri sînt cunoștințe pe care le învață copiii începători la școală sau care apleagă din gură în gură. Tot astfel întrebările metafizice... vor ajunge mîine cunoștințe limpezi și de domeniu comun“ (T. Maiorescu, *Istoria filozofiei românești*, București, Editura Academiei, 1972, p. 366).

„Importanța filozofiei în vremea noastră constă în faptul că ea nu mai există și nu mai poate exista ca pînă acum ca o știință practică pentru sine, constînd în elaborarea de sisteme închise; acum filozofia va fi introdusă în viață“ (Idem, p. 375).

„Totdeauna trebuie atrasă și menținută luarea aminte a tinerimii asupra acestei idei mărețe a unui univers ce se mișcă în întreaga lui splendoare, în nesfîșita lui bogăție și varietate, după legi (fixe) și veșnice, agenți nevăzuți ai fenomenelor exterioare și pe care omul e chemat a le înțelege, a le descoperi și a le aplica spre folosul său moral și material...“ (Alexandru D. Xenopol, Idem, p. 486—487).

Întrebări

1. În ce constă concepția materialistă a lui Vasile Conta?
2. Vorbiți despre ideile materialiste și ateiste ale lui T. Maiorescu.
3. Care sînt condițiile adevărului lui T. Maiorescu?

La lecție.

(Urmare din pag. a 2-a)

cerii schimbărilor cantitative în schimbări calitative, care explică modul cum se desfășoară mișcarea și dezvoltarea în natură, societate și gândire are caracter de universalitate, ca și celelalte legi ale dialecticii, și acționează concomitent cu acestea. Precizarea categoriilor de „cantitate”, „calitate”, „măsură” și „salt” am făcut-o împreună cu elevii, analizând câteva fenomene cunoscute, respectând cerințele principiului accesibilității. Am subliniat strinsa interdependență dintre calitate și cantitate, arătând că și trecerea la o nouă calitate determină schimbări cantitative.

Ca exemple de schimbări calitative din fizică, elevii au arătat trecerea de la o stare de agregare la alta, datorită unor acumulări cantitative exprimate prin variația de temperatură.

Ilustrarea acțiunii legii dialectice a trecerii schimbărilor cantitative în schimbări calitative s-a făcut și cu exemple din domeniul științelor naturii, ca: trecerea de la materia anorganică la materia organică, apariția speciilor de plante și animale, apariția omului. Exemplificările din domeniul mișcării sociale s-au

referit la schimbarea orînduirilor, determinată de agravarea contradicțiilor între forțele de producție și relațiile de producție.

În ce privește dezvoltarea gândirii științifice s-au dat câteva exemple mai semnificative ca: descoperirea legii conservării substanței și mișcării, concepția heliocentrică a lui Copernic, apariția marxismului și dezvoltarea lui de către V.I. Lenin, descoperirile fizicii nucleare etc.

Corelația cu noțiunile primite de elevi la științele particulare am folosit-o generalizând noțiunile respective, definind conținutul legii trecerii schimbărilor cantitative în schimbări calitative și invers, subliniind unitatea dintre schimbările cantitative formă evolutivă a dezvoltării — și schimbările calitative — formă revoluționară a mișcării și dezvoltării materiei. Continuitatea și discontinuitatea, evoluția și revoluția se presupun și se condiționează reciproc în desfășurarea procesului dezvoltării. Evoluția pregătește revoluția, iar aceasta asigură desfășurarea evoluției pe o nouă treaptă de dezvoltare. Au fost combătute concepțiile metafizice care absolutizează o anumită latură a dezvoltării, ca de

ex.: teoriile reformiste, anarhiste și evoluționismul vulgar.

Ca mijloc de sporire a eficienței formative a lecției am dat elevilor următoarea problemă: arătați cum se reflectă această lege a dialecticii în procesul construcției socialismului în patria noastră și demonstrați caracterul științific al politicii Partidului Comunist Român.

Din cele expuse mai sus se desprinde concluzia că prin antrenarea elevilor în corelarea cunoștințelor se asigură condițiile necesare pentru formarea și dezvoltarea gândirii lor dialectice, cerință de bază și în perspectiva autoinstruirii lor. Ridicându-se de la concret la abstract și de la abstract la concretul logic, elevii își formează deprinderea de a gândi corect, prezentându-și unitatea dialectică a particularului și generalului.

Corelarea cunoștințelor ca procedeu metodic trebuie privită în contextul întregului ansamblu de procedee și metode care contribuie la modernizarea învățămîntului, în spiritul cerințelor de perspectivă ale societății noastre socialiste.

Prof. VASILE BARNĂ
Liceul „Șt. L. Roth”, Mediaș

IN DEZBATERE

Tematicile orientative de științe sociale

Privind în perspectivă

Faptul că am ajuns să discutăm proiectele unor tematici de filosofie și socialism științific este îmbucurător și semnificativ. Semnificativ în sensul că există un climat propice de lucru și în sensul că s-a ajuns la elaborarea unor astfel de proiecte care constituie premise ale unei discuții fructuoase. Din capul locului sintem în fața unor proiecte bune, corespunzătoare treptei actuale, cerințelor pe care partidul le-a formulat în fața profesorilor care predau științele sociale.

În primul rând tematica de filosofie este corespunzătoare obiectului pe care-l predăm și adecvată cerințelor metodice de

instruire și educare a tineretului nostru. Tematica este suficient de cuprinzătoare, încât să permită profesorului să prezinte filosofia contemporană și istoria ei nuanțată, ca o luptă dintre materialism și idealism, dialectică și metafizică, îl ajută să nu predea schematic, simplist, trunchiat sau reduționist. Proiectul de tematică în actuală lui structură, superior altor proiecte din trecut deși bogat, îndrumă pe profesorul din liceu și pe autorul de manuale spre esențialitate, pentru a reține principalele școli, curente de idei și tendințe de gândire din istoria și filosofia contemporană. Ea scoate în eviden-

ță superioritatea filosofiei marxiste în cadrul filosofiei contemporane. Tematica îi permite profesorului să se ocupe de epoci, perioade și etape principale din istoria filosofiei, să reliefeze principalele caracteristici ale gândirii filosofice. E binevenită, justificată și actuală înscrierea organică a temelor de istoria filosofiei românești în cadrul istoriei filosofiei universale. Tematica scoate în evidență umanismul militant al filosofiei marxiste, precum și celelalte funcții ale sale, explicative-teoretice și prospective. În cadrul actualei tematici se pot stabili corelațiile filosofiei cu istoria, cu literatura, cu științele.

Din perspectiva principiului completitudinii, pe care proiectul îl ia în considerare, așa observăm că din tematică lipsește pentru un începător conceptul de metodă și metodologie în știință și filosofie. De asemenea, legătura filosofiei cu practica, cu viața, cu orientarea școlară și profesională contemporană a tineretului, ne obligă să introducem un paragraf despre filosofia limbajelor (limbă și cunoaștere). După părerea mea,

(Continuare în pag. a 4-a).

Activitatea practică — „teren” de aprofundare a cunoștințelor teoretice

Spre deosebire de celelalte forme de activitate tehnico-aplicativă și științifică practicate în școli, microcooperativele agricole de producție prezintă avantajul că armonizează interesul pentru cunoașterea și investigarea științifică, cu activitatea practică nemijlocită și cu stimularea spiritului gospodăresc, încadrând aceste preocupări în contextul unor situații care reproduc, la scară mică, o problematică social-economică de actualitate. Instruirea teoretică și practică se îmbină organic cu aspecte și preocupări care contribuie la conturarea acelor însușiri care intră în „pregătirea pentru viață”. Școlarul din mediul rural antrenat în activitatea unei microcooperative agricole de producție, i se creează un cadru propice pentru accentuarea unor trăsături de comportament cum ar fi răspunderea personală, chibzuința, preocuparea pentru problemele de interes obștească, participarea la adoptarea unor hotărâri ce privesc o colectivitate în ansamblul ei etc. La cele de mai sus se adaugă faptul că, în acest cadru, se constituie o ambianță de democratism care îi familiarizează pe școlari cu această caracteristică dominantă a vieții sociale din țara noastră. Diversitatea și profunzimea problemelor și soluțiilor pe care le impune activitatea bine orientată a unei microcooperative agricole de producție, nu se limitează numai la efectuarea unor lucrări agrotehnice pentru cele câteva culturi, care ocupă o suprafață nu prea mare (circa 2—3 ha), pe care o deține o astfel de unitate. Ele au implicații mult mai largi care sporesc aria preocupărilor profesorului de științe biologice și agricole, antrenând în activitatea pe acest tărâm. Totul începe de la alcătuirea unui plan bine fundamentat, care să țină seama atât de caracteristicile acestei unități microproductive cât și de obiectivele urmărite prin ea în instruirea și educarea școlărilor.

Pe terenul, atribuit, fiind necesară o delimitare a suprafețelor pe culturi, se ivește prilejul de a prezenta solul drept substrat necesar pentru creșterea și dezvoltarea plantelor agricole. Fertilitatea, ca principală însușire utilă a solului, poate fi explicată în corelație cu celelalte caracteristici cum ar fi roca mamă, textura, structura, compoziția dinamică, humusul, microorganismele etc. Terenurile luate în cultură mai trebuie caracterizate și în ce privește înclinația, expoziția, permeabilitatea, adâncimea pinzei de apă freatică, fenomenele de eroziune, îmburuienirea etc. Cunoștințele utile se pot transmite în această etapă cu privire la relația sol-plantă și la nevoile (pretențiile) diferite ale unor plante de cultură față de condițiile de sol și climă.

Odată stabilit sortimentul plantelor de cultură, într-un număr nu prea mare de specii*, precum și amplasamentul acestora conform criteriilor de favorabilitate, se poate trece la problema solurilor celor mai potrivite și a hibridilor indicați pentru zona respectivă. Drept criterii în alegerea acestora, se are în vedere producția ce se poate obține (cantitativ și calitativ),

agrotehnica pe care o presupune, concordanța cu condițiile de sol și climă, valorificarea îngrășămintelor, rezistența la boli și dăunători etc.

În această etapă să nu scăpăm prilejul de a prezenta locul fiecărei specii în sistematica regnului vegetal, caracteristicile ei morfologice, precum și unele elemente de fiziologie.

În timpul desfășurării programului lucrărilor agricole, începând cu pregătirea terenului în vederea semănatului și încheind cu strângerea, transportul, condiționarea și depozitarea recoltei, vom avea grijă să transmitem elevilor unele cunoștințe utile despre rolul fiecărei lucrări agrotehnice în parte, în reglarea raportului dintre plantă și mediul ambiant, făcându-se concomitent și referiri la funcționarea diferitelor mașini, utilaje și unelte agricole. Aceste explicații sunt detaliate apoi pentru fiecare lucrare agricolă în parte, în zilele în care elevii participă nemijlocit la efectuarea lor.

În perioadele ce separă diferitele momente de mai mare intensitate a lucrărilor agricole, se pot face observații în grup sau individual, cu privire la procesele de creștere și dezvoltare a plantelor, efectele diferitelor fenomene meteorologice (ploi, secetă, grindină), apariția eventuală a dăunătorilor sau a simptomelor unor boli ale plantelor ș.a.

Este indicat ca într-o perioadă în care întreg terenul este acoperit, iar culturile se află într-o fază de vegetație corespunzătoare, să se efectueze cu toți microcooperatorii — în grupuri — așa-numita „revistă a cimpului”, ajutându-i să observe stadiul de dezvoltare a plantelor, fenomenele ivite și cauzele lor, să compare. Profesorii de științe biologice și agricole sau cadrele tehnice agricole pot răspunde la întrebările elevilor, pot da explicațiile necesare.

În perioada de bilanț a activității membrilor microcooperativei (la care vor participa și elevii), se trag concluzii asupra muncii depuse și a rezultatelor ei, oglindite în producția obținută, sunt prezentate aprecieri bine argumentate, cu privire la factorii naturali și agrotehnici care au contribuit la realizarea unui anumit nivel al recoltelor. Nu vom uita desigur analiza unor aspecte cum ar fi: calitatea materialului de semănat, iernarea culturilor de toamnă, densitatea plantelor răsărite pe unitatea de suprafață, starea sănătății culturilor, condițiile în care a avut loc înfloritul, polenizarea și fructificarea, încadrarea lucrărilor agricole în termenele optime și nivelul calitativ la care au fost executate.

Procedându-se în acest fel se conștientizează activitatea practică, aceasta devenind utilă pentru aprofundarea cunoștințelor transmise la lecție.

Lector AURELIA ASANDEI
I.C.P.P.D., filiala Cluj

*) Colecții mai complete de plante se pot crea pe lotul școlar, deoarece pe terenul microcooperativei se cultivă mai ales acele plante care au importanță economică și sunt specifice pentru zona dată.

În cabinetul de tehnologie a meseriei de la Școala generală nr. 56 din Capitală.

Moment pentru concluzii

Alături de mii de brațe harnice ale cooperativelor și lucrătorilor din I.A.S., la munca agricolă de toamnă participă cu sîrg și elevii, studenții. Dealtfel, lucrul acesta nu trebuie să ne mire: avem un tineret harnic, cu o înaltă conștiință cetățenească sădită prin educația școlară, familială, a întregii societăți.

Ca unul din mii de dascăli ai țării care au însoțit copiii la aceste activități, am constatat că atunci cînd locul de muncă era bine determinat, iar elevii știau ce aveau de făcut și profesorii erau prezenți în mijlocul lor — randamentul era deosebit. Consider însă că acest aport ar putea fi mai mare dacă s-ar înălța o serie de lipsuri din activitatea organizatorilor practicii agricole. Așa, de exemplu, unele unități agricole beneficiare nu aveau un plan precis de organizare a activității elevilor. O zi-două, elevii erau folosiți în recoltarea porumbului de pe o parcelă situată într-o extremitate a fermei, apoi erau „ceruți” de un inginer la o altă cultură și — la scurte intervale de timp — alți șefi de fermă își disputau clasele. Acest procedeu făcea ca, de la un efort substanțial, datorit cu tot entuziasmul de către tineri, să se alunece spre superficialitate. Este, de aceea, necesar să se ia măsuri eficiente de organizare temeinică a muncii brațelor tinere, ca ele să fie dirijate judicios la locul pe care au fost distribuite.

Socotesc că inițiativa trebuie să plece de la conducerea școlilor și nu de la alte foruri. Dacă se merge pe principiul tutelării unităților școlare de către marile unități productive, socotesc că, în privința ajutorării la strângerea recoltei, școlile să deservească și ele câteva unități, în raport de numărul de elevi, desigur. O condiție esențială a succesului este strînsa colaborare între organizatorii din școală și cei ai unității beneficiare. Cîteva sugestii în acest sens pentru viitorul an agricol:

Se simte nevoia ca directorii de școli să fie puși la curent din timp

de către unitățile în care vor lucra elevii, asupra celor ce sînt de efectuat și, poate, chiar să încheie cu beneficiarii adevărate contracte de lucrări. De asemenea, cu una-două săptămîni înainte de declanșarea campaniei, personalul didactic care va însoți pe elevi să se deplaseze la viitoarele locuri de muncă ale acestora pentru ca să le recunoască și, împreună cu tehnicienii și inginerii unităților beneficiare, să stabilească cel mai bun mod de organizare a întregii activități.

Din punct de vedere educativ, cred că e bine ca școlile să aibă posibilitatea să-și cunoască rezultatele muncii, prin participarea la întregul ciclu de lucrări: recoltare, cîntărire, încărcat-descărcat, predarea la baza de recepție sau magazie. Profesorii însoțitori, tehnicienii și îndrumătorii din partea beneficiarilor să verifice modul cum se muncește; să evidențieze eforturile deosebite, dar să și pună să se refacă lucrarea dacă nu s-a efectuat bine.

O altă problemă, deloc neglijabilă după părerea mea, este aceea a hainelor de protecție. Sînt convins că se pot găsi haine de protecție (cît de uzate), știut fiind că elevii vin la lucru în propriile lor uniforme sau haine.

Încă de pe acum, adunările U.T.C. (plenare sau cu temă) cred că pot să analizeze ce au realizat elevii prin munca lor și să alcătuiască planuri generale de activitate pentru viitor. De asemenea, discuțiile la orele de dirigiență pot oferi minunate prilejuri de analiză sinceră a atitudinii elevilor în cursul activităților patriotice, ca și a modului în care a fost apreciată contribuția lor de către colectivul de muncitori ai unității în care s-a lucrat. Foarte folositoare cred că ar fi și întîlnirile între factorii de răspundere din unitățile beneficiare și elevii școlii, în care să se dezbată căile de perfecționare a colaborării lor în viitorul an agricol.

Prof. CONSTANTIN AVRAM
Caracal

Relația cu unitățile economice agricole

Interviu cu prof. LÉNART PAL,
inspector la Inspectoratul școlar al județului Bihor

Red.: Ce probleme ridică patronarea școlilor din mediul rural de către unitățile economice agricole?

L. Pal: Se poate distinge, în ceea ce privește problema pe care o abordăm, două aspecte deosebite: unul referitor la patronarea atelierelor școlare din mediul urban și al doilea cu referință la patronarea atelierelor școlare din mediul rural. Distincția cred că trebuie neapărat făcută deoarece — deși prin conținut se urmărește același scop — problemele specifice determinate de profilul întreprinderilor de la sat sînt altele. Confundarea lor duce la consecințe pe care le suportă, în ultimă instanță, elevii. În atelierele școlare sîtești, după părerea mea, treburile nu merg tot atât de bine ca în cele din școlile urbane. Activitatea tehnico-productivă se desfășoară, sau trebuie să se desfășoare, sistematic. Or, la sate activitatea practică a elevilor nu este continuă, nu are același ritm și aceleași rezultate pe toată perioada anului școlar. Cînd spun aceasta mă refer mai ales la lunile de iarnă. Primăvara și vara elevii muncesc pe cîmp și nu se mai ridică problema atelierelor. Apoi, ateliere există în special acolo unde C.A.P.-urile — unitățile care patronază școlile sîtești în cea mai mare măsură — sînt mai slab dezvoltate și, în consecință, sînt și deficiente sau inconsistente dotate. Astfel, iarna atît din cauza unei proaste orientări cît, mai ales, a insuficienței dotări a atelierelor, elevii nu fac nimic sau se încropește, la inspirația profesorului de științele naturii, te miri ce activitate pe care o numim, formal, tehnico-productivă. Este adevărat, sînt și școli care cu sprijinul substanțial al cooperativelor agricole de producție au găsit soluțiile cele mai bune treburile de iarnă: aici se lucrează coșuri, mături, garduri de nulele sau sîrmă, se efectuează mici reparații la unelte agricole etc. Dar, repet, nu peste tot este posibil acest lucru și nu peste tot se procedează în mod similar. Dacă fetele croșetează sau sînt cuprinse în ateliere de croitorie, pentru băieți instruirea tehnico-productivă rămîne o problemă încă nesoluționată. Principal este ca fiecare elev să poată nu numai să învețe ce este munca, ci să efectueze, practic, o anumită muncă pentru a-și însuși deprinderi necesare viitoarei sale integrări sociale. Numai astfel activitatea tehnico-productivă a elevilor își atinge scopul. De aceea cred că este necesar să se găsească soluțiile cele mai eficiente atît în privința patronării atelierelor școlare sîtești de către C.A.P.-uri, S.M.A.-uri, cooperative de consum, unități silvice, cît și în organizarea activității lor concrete.

M. ROBEA

Limba română în școlile și secțiile cu limba de predare maghiară

Părerea mea este că în primul rând avem sarcina de a-i învăța pe elevii limbii române vorbită curent. Cum se prezintă realitatea? Programele, manualele nu corespund întocmai în ceea ce privește realizarea acestei sarcini. Predăm o serie de construcții, structuri gramaticale fără de care elevii ar putea vorbi corect. Predind aceste cunoștințe pierdem timp în dezavantajul activizării vocabularului. Citeva exemple. La toate examenele de admitere de până acum s-au cerut candidaților în general analize de frază. Programa prevede predarea anumitor propoziții subordonate la care nici nu ne gândim atunci când vorbim ce fel anume de subordonate sint. Consider că aceste cunoștințe să fie predate facultativ în anii III—IV de liceu acelor elevi care doresc să se înscrie după absolvire la o facultate de profil.

Nu întotdeauna, chiar textele literare ajută la însușirea limbii române vorbite. Fac excepție, după părerea mea, manualele de limbă și literatură română pentru clasele V și VI.

O altă carență consider că este faptul că nu avem încă o literatură în limba română pentru copiii maghiari adecvată vârstei acestora. Deocamdată, cele mai accesibile opere pentru acești copii sînt tot cele scrise de Ion Slavici. Ne-ar trebui, eventual, să se scrie basme în limba română de către scriitorii maghiari, cunoscători ai limbii române, dar care să fie în același timp și pedagogi. Aceasta pentru a asigura criteriul accesibilității operelor respective prin vocabularul folosit. Elevii citesc cu multă pasiune operele care le sînt accesibile. De exemplu, pentru ei „Pădurea spinzuraților” este mult mai apropiată de nivelul de cunoștințe de limba română decât „Răscoala”. Spun toate acestea în ideea de a pune în mina elevului nostru cartea accesibilă, care îl ajută în însușirea limbii române vorbite. Experiența mea la catedră îmi arată că acei elevi maghiari care au fost în tabere unde s-au întâlnit cu puțini elevi vorbitori de limbă maghiară se întorc acasă cu limba română aproape învățată. Nu odată mi se întâmplă să fiu întrebat asupra înțelesului unui număr de 20—30 de cuvinte auzite și reținute de către acești copii din cîntecele, poeziile românești învățate în tabără. Rezolvarea restului de dificultăți cade în sarcina profesorului. Aici putem vorbi de metode, procedee folosite, de activizarea elevilor. Aici se pune problema omului de la catedră. Tot aici se pune și problema folosirii unor mijloace moderne în predarea limbii române: cum am putea utiliza mai eficient cabinetul lingvistic la orele de limba română, benzile de magnetofon, discurile (integrate în lecțiile de limbă română). Elevul trebuie să aibă acces la laborator pentru a se autoverifica. Experiența îmi arată că limba vorbită vie, are un efect mult mai puternic asupra elevilor. Ca atare, tehnica să fie folosită ca un mij-

loc auxiliar, la care elevul să recurgă și pe care să știe s-o minuiască.

Sînt cîteva particularități în însușirea limbii române vorbite de către elevii de la școlile și secțiile maghiare asupra cărora mă voi opri în cele ce urmează. În limba maghiară nu există flexiunea substantivului și adjectivului. Pentru elevul maghiar prezintă o anumită greutate acordul substantivului cu adjectivul, stabilirea genului substantivelor, folosirea formelor neaccentuate ale pronumelor personale. În limba maghiară există o așa-numită conjugare tranzitivă și intransitivă. Pentru a-i face pe elevi să înțeleagă și să folosească corect formele accentuate și neaccentuate ale pronumelui personal în predare, recurg la situația existentă în limba maghiară a conjugării tranzitive și intransitive.

Un alt fenomen este următorul: elevii deosebesc în vorbire cu dificultate diateza activă de cea reflexivă. De multe ori, recurg atunci cînd nu este cazul la formele reflexive. O greutate generală este folosirea corectă a dativului și, în mod deosebit, a dativului popular. Am putea aminti la acest capitol al însușirii limbii române de către elevii școlilor și secțiilor cu limbă de predare maghiară și locuțiunile. Cred că s-ar putea neglija însușirea acestor locuțiuni, deoarece ele constituie o singură parte de propoziție sau o singură unitate morfologică. Legat de predarea frazei, socot că la studierea subordonatelor să nu se insiste atât de mult asupra analizelor, asupra recunoașterii felurilor de subordonate, cît să se pună accentul pe transformarea unor propoziții corespunzătoare în subordonate și invers. În predare se ridică nu o dată chestiunea folosirii limbii materne în explicarea vocabularului nou învățat, a unor cunoștințe sau noțiuni gramaticale. După părerea mea, se exagerează în folosirea metodei directe. Nici o explicație suplimentară, nici prezentarea obiectului respectiv nu vor putea înlocui noțiunea propriu-zisă (este vorba mai mult de noțiuni abstracte). Insușirea vocabularului trebuie verificată pe tot traseul, începînd de la înțelegerea noțiunii predate și pînă la însușirea ei de către elevi. Insușirea unor cuvinte noi trebuie într-un fel oarecare verificată. Elevul să fie pus să redea exact noțiunea respectivă într-un alt context. Aceasta ne asigură că realmente noțiunea sau cuvîntul nou învățat au fost asimilate.

Printre mijloacele eficiente de însușirea limbii române vorbite amintesc emisiunile de radio și televiziune, cinematografie. Am putea să sincronizăm în limba română filmele străine transmise prin emisiunile T.V. pentru copii. Bineînțeles, printre aceste mijloace eficiente trebuie să amintim vorbirea zilnică în familie în limba română.

Prof. RACZ NAGY IOAN
Liceul cu limba de predare
maghiară din Satu Mare

Un procedeu insuficient valorificat în lecțiile de limba engleză

De multe ori, din dorința de a rezolva o problemă cît mai bine recurgem la soluții dificile și lăsăm să ne scape pe acelea mai simple și la îndemîna noastră, cum ar fi, de pildă, tabla, material didactic nelipsit dintr-o clasă și nu întotdeauna folosit în mod judicios. Aici ne pîndește primejdia extremelor: de a o folosi excesiv sau prea puțin, ceea ce face să fie păgubit elevul, iar munca noastră să nu-și atingă țelul decît în parte.

Un astfel de mijloc de folosire simplă și eficientă a tabeli îl constituie desenele schematice (figurinele), care pot lămuri un număr nelimitat de noțiuni, știut fiind faptul că imaginea impresionează mai puternic și este reținută mai ușor decît cuvîntul. Figurinele nu reprezintă o metodă nouă și au fost utilizate cu succes în diverse situații. Chiar și revista americană de specialitate „English Teaching Forum”, în numărul său din septembrie-octombrie 1970, recomandă folosirea lor. Am putea adăuga ca aceste desene schematice pot fi utilizate mult mai larg decît recomandă sus-numita revistă și

anume nu numai în predarea lexicului limbii engleze, ci în toate aspectele acesteia: gramatică, ortografie și chiar și în probleme de intonație (pronunție).

Pentru a face mai ușor acțiunile exprimate de anumite verbe putem să le reprezentăm acțiunile acestora prin asemenea desene schematice. De pildă verbele: *To swim* (a înota) și *To run* (a alerga), pe care le putem ilustra printr-un înător (fîrește, o figurină schematică) și un alergător.

Să trecem acum, la o altă problemă de lexic, la modul de a lămuri aril semantice și domenii de folosire a unor cuvinte sau expresii prin asemenea figurine. Să luăm ca exemplu expresia *a bunch of*, înțîlnită în trei contexte cu trei sensuri diferite, deși înrudite, și pe care pentru a le fixa în conștiința elevilor le vom reprezenta intuitiv prin trei figurine: *bunch of flori* (a bunch of flowers); *legătură de chei* (a bunch of keys); *ciorchine de struguri* (a bunch of grapes). O altă situație în care desenul schematic ne poate fi de

un real folos este lămurirea noțiunii de *Present perfect*, legată de ideea prezentului sau a rezultatului acțiunii în prezent. *Present perfect* exprimă în engleză, așa cum se știe, o acțiune începută în trecut și continuînd pînă în momentul vorbirii sau chiar în momentul vorbirii. Cum putem face pe elev să înțeleagă că, deși acțiunea pornește din trecut, interesul nostru este concentrat asupra prezentului? Să luăm propoziția: *He has just arrived* (el tocmai a sosit) pe care o ilustrăm pentru a concretiza ideea de prezent printr-un alergător surprins în momentul sosirii.

Pentru a-i face să înțuească al doilea aspect — rezultatul acțiunii în prezent — într-o frază ca: *You have prepared your lesson and you know it now* (Ai pregătit lecția și acum o știi), care se compune din două momente, vom lua prima parte: *you have prepared your lesson* (ai pregătit lecția), și o vom reprezenta printr-o masă de lucru la care se află un elev, sub care punem mențiunea *yesterday* (ieri) adică o acțiune ce s-a petrecut în trecut și, apoi a doua: *and you know it* (și acum o știi), pe care o reprezentăm schematic printr-un elev și un profesor examinator, sub care adăugăm mențiunea: *to day* (astăzi), deci rezultatul acțiunii se resimte în prezent.

Figurinele ne pot fi de folos și în distingerea între diateza activă și pasivă. Să luăm și pentru această situație un exemplu: *The boy is beating the cat* (băiatul lovește pisica — diateza activă) și propoziția: *The cat is beaten*

by the boy (pisica este lovită de băiat — diateza pasivă). Cum vom proceda? Vom concretiza situațiile schematic printr-un băiat cu un băț amenințînd o pisică. Prin două săgeți — una avînd sens de la stînga la dreapta, iar cealaltă de la dreapta la stînga, vom face mai vie, mai atractivă deosebirea dintre acțiunile exprimate prin cele două diateze.

În fine, pentru a demonstra diversitatea situațiilor în care putem recurge la desenele schematice, vom aminti și un caz de eroare în ortografie care poate fi înlăturat mai ușor pe această cale. Ca și în cazurile precedente, vom recurge la exemplificări. Luăm cuvintele *bad* (rău) și *bed* (pat). Le vom ilustra printr-un pat care are la cele două părți laterale literele *b* și *d*, iar ca pe o pernă în interiorul patului, litera *e*. Elevul va reține cu ușurință că litera *e* este în cuvîntul *bed*, adică în pat.

Subliniez că nu este nevoie de talent la desen. O condiție a reușitei o constituie însă simplitatea lor, pentru a nu distra atenția elevului prin elemente care nu interesează în momentul predării și pentru a fi executate cît mai repede, simultan cu predarea. Aceste mici figurine pot înlătura anumite momente de oboseală care intervin în atitudinea elevilor în predare sau monotonie, creînd o atmosferă de voioșie și făcîndu-i pe elevi mai receptivi la fluxul informației. Metoda poate fi aplicată nu numai la elevii mici, ci și la cei mari.

Prof. VERONICA MARINESCU
Liceul „N. Bălcescu”, București

Cabinetul audio-vizual al Liceului „T. Vladimirescu” din Capitală

Practic, pe viu...

Dată fiind explozia informațională, puternică care stăpînește cercetarea științifică în întreaga lume, a înmănușării în cite un volum al Editurii didactice toate noțiunile de fizică, matematică, chimie, mecanică, electricitate etc. devine imposibil. Tot atât de imposibilă devine însușirea tuturor noțiunilor dintr-un domeniu ca să nu mai vorbim de evantaiul, de domenii.

În aceste condiții, devine imperios necesar a jalona direcția în care elevul trebuie îndreptat spre a-și forma singur o reprezentare sau o impresie asupra domeniului respectiv, impresie care formată corect, să-i permită luarea unor decizii personale, bineînțeles pe măsura posibilităților sale de vîrstă și cunoaștere.

Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al P.C.R. din 18-19 iunie 1973 a trasat ca sarcină preocuparea pentru formarea gîndirii independente la toate categoriile de școlari.

Consider că problema aceasta trebuie să preocupe toți lucrătorii școlii. Metodele sînt multiple și în bună parte depînd de omul de la catedră.

Și pentru că la vîrsta lor, școlarii își pun anumite întrebări, consider că trebuie ajutați să răspundă și singuri.

Îmi amintesc de întrebarea pusă cîndva de un școlar mic.

— Tăticule, ce e mai tare: o cioară sau un papagal? Pentru acest școlar, atunci, se făuseră noțiunile de *mare și tare, mic și slab*.

Sarcina educatorului e de a sesiza momentul și de a facilita răspunsul corect.

În formarea gîndirii independente un loc deosebit îl ocupă disciplinele tehnice ca: desen tehnic, rezistența materialelor, organe de mașini, instalații electrice, tehnologia materialelor etc.

Pentru ca prindînd aceste discipline, să formăm la elevi gîndirea independentă e necesar să pregătăm cadrul corespunzător. De exemplu: pentru succesul predării desenului tehnic, este absolut indicat ca fiecare elev să lucre-

ze efectiv sub îndrumarea profesorului. De aceea, în liceul nostru se procedea în felul următor:

Fiecare elev face singur schița sau secțiunea unui obiect (piston, bielă, arbore, butuc, roată dințată etc.), obiect la care în acel moment nu mai lucrează nimeni, elevii ceilalți ocupîndu-se de realizarea desenului altor obiecte. Deci elevul răspunde singur de desenul pe care îl execută, sursele de inspirație fiindu-i propria imaginație și indicațiile profesorului; e obligat astfel să gîndească independent. Aceasta presupune, însă, efort din partea cadrului didactic și o bază materială corespunzătoare. În acest domeniu, baza materială se realizează ușor. La indicațiile profesorului, elevii aduc singuri piesele cu care urmează să se înzestreze cabinetul de desen tehnic.

Lecțiile de rezistență se pretează, foarte multe din ele, la tipul de lecție ce presupune o strînsă colaborare profesor-elev. Elevul participă în felul acesta la realizarea lecției propriu-zise.

Cît despre organele de mașini menționez că această disciplină se poate preda aproape în întregime ca aplicație practică de rezistență, rolul profesorului fiind de a conduce corespunzător mersul lecției.

Sînt însă și discipline tehnice la care expunerea nu poate fi evitată; așa ar fi, de exemplu, tehnologia materialelor sau instalațiile electrice.

Din experiența liceului nostru s-a constatat că expunerea la fața locului, unde fiecare afirmație este cîntărită practic, pe viu, creîndu-se cadrul emoțional corespunzător, are rezultate cu mult deasupra expunerii izolate de fenomenele reale.

Menționez că aplicînd, încă din anul trecut, această metodă, la noi s-a putut obține un procent de promovabilitate mare.

Ing. DUMITRU ȘELARIU
profesor la Liceul industrial de construcții Tg. Jiu, județul Gorj

TEMATICA PENTRU CONCURSUL DE MIJLOACE DE ÎNVĂȚĂMÎNT

În revista „Tribuna școlii” din 30 iunie a.c. s-a publicat Regulamentul concursului pentru mijloace de învățămînt, avînd drept scop stimularea spiritului de creație al personalului didactic și al altor specialiști din învățămînt și producție în asimilarea de noi mijloace de învățămînt.

Pentru orientarea participanților la concurs, publicăm tematica de mai jos, în care au fost incluse principalele aparate și truse necesare studierii fizicii, chimiei, biologiei, matematicii etc. La concurs pot fi prezentate și alte lucrări decât cele prevăzute în tematică, dacă se apreciază că sînt utile și eficiente în procesul de învățămînt. Lucrările pot fi prezentate pînă la 15 aprilie 1974, dată la care se va închide concursul.

Reamintim că lucrările prezentate la concurs trebuie să fie originale și realizabile cu materiale și utilaje din țară. Se iau în considerație propunerile prezentate sub formă de prototipuri, machete sau proiecte, însoțite de documentația necesară din care să rezulte: piesele componente, modul de execuție, materialele din care se execută și consumul de materiale, schițe de execuție, prețul aproximativ al produsului. La concurs, pot fi prezentate și propuneri de perfecționare a unor mijloace de învățămînt existente.

Lucrările premiate se bucură de toate drepturile de autor, conform legislației privind invențiile și inovațiile din momentul în care prototipurile prezentate au fost asimilate de întreprinderea sau instituția producătoare și înregistrate ca atare.

1. Trusă pentru lichefierea gazelor. Dispozitive și pompă pentru lichefierea gazelor (clor, propan etc.). Învățămînt liceal și superior.

2. Trusă pentru studiul ultrasunetelor. Generator și receptor ultrasunete (magnetostriktiv și piezoelectric) cu care se rezolvă experiențele tipice. Învățămînt liceal.

3. Trusă pentru studiul microundelor. Generator și anexe pentru studiul undelor centimetrice (ghid de unde). Învățămînt liceal și învățămînt superior.

4. Generator de înaltă tensiune. Aparatul se compune dintr-un oscilator tranzistorizat care generează înaltă tensiune (de ordinul zecilor de KV) cu frecvență 2KHz. Dotat și cu redresor de înaltă tensiune. Învățămînt liceal și superior.

5. Spectroscop. Pentru studiul spectrelor luminoase. Este prevăzut cu prismă și ecran pentru proiecția spectrelor. Învățămînt liceal.

6. Trusă pentru studiul electronicii prin proiecție. Set de aparate cu care se realizează scheme ce se pot proiecta cu retroproiectorul. Învățămînt liceal.

7. Trusă pentru studiul mecanicii pe principiul pernei de aer. Lucrări demonstrative și experimentale de mecanică. Trusa va cuprinde: suflantă, linie cu orificii, corpurile mobile adecvate etc. Învățămînt liceal și superior.

8. Lentile din polimetacrilat de metil Tehnologie și prototip. Folosite la înlocuirea celor actuale din sticlă. Pentru aparatura de uz general.

9. Diaproiector automat (tip aspectomat). Proiector pentru uz didactic adaptat proiecțiilor în săli de clasă. Să realizeze toate manevrele necesare prezentării imaginilor. Învățămînt general și liceal.

10. Trusă pentru studiul legilor gazelor. Aparat pentru experiențe demonstrative fără a se folosi mercur. Învățămînt liceal.

11. Trusă pentru studiul radiațiilor infraroșii și ultraviolete. Aparatură pentru producerea radiațiilor; studiul proprietăților lor — aplicații. Învățămînt liceal.

12. Trusă pentru studiul radiațiilor X. Aparat pentru producerea și studiul radiațiilor X. Aplicații. Învățămînt liceal.

13. Trusă pentru experiențe efectuate de către profesor la lecțiile de fizică. Trusa va cuprinde componentele efectuării experiențelor care nu sînt cuprinse în „Trusa pentru elevi”. Școala generală.

14. Joc competitiv pentru dezvoltarea aptitudinilor de calcul aritmetic. Realizare din plachete sau pietre de remy. Ciclul primar.

15. Joc pentru dezvoltarea aptitudinilor cognitive, asociative și logice. Compus din figuri geometrice. Învățămînt preșcolar și ciclul primar.

16. Joc bazat pe sistemul binar de numerație comportînd unele dintre conceptele fundamentale ale computerelor. Realizat din cartele (din carton sau material plastic). Ciclul primar.

17. Joc de strategie, bazat pe utilizarea elementelor de calcul al probabilităților. Confectionat din bile diferite colorate. Învățămînt preșcolar și ciclul primar.

18. Trusă pentru demonstrarea teoremelor fundamentale ale geometriei. E-

xecutat din material plastic, metal etc. Învățămînt general și liceal.

19. Trusă pentru demonstrarea teoremelor fundamentale ale geometriei în spațiu. Executat din material plastic, metal etc. Învățămînt general și liceal.

20. Aparat pentru demonstrarea geometriei a unor formule de calcul algebric. Elemente demontabile (de preferat din masă plastică). Învățămînt gimnazial și liceal.

21. Trusă de corpuri geometrice. Conține corpuri geometrice provenite din secționarea poliedrelor simple. Servește la testarea aptitudinilor pentru geometrie ale elevilor. Învățămînt gimnazial.

22. Trusă de suprafețe ale corpurilor geometrice desășurate. Permite recompunerea corpurilor inițiale. Învățămînt liceal.

23. Trusă de aparate geometrice care să permită verificarea teoremelor referitoare la unghiurile determinate de o secantă care intersectează două drepte paralele, suma unghiurilor unui triunghi etc. Prevăzute cu gradații pentru măsurarea unghiurilor. Valabile pentru cele mai importante teoreme de geometrie plană. Învățămînt liceal.

24. Aparat pentru determinarea valorilor funcțiilor trigonometrice. Aparat prevăzut cu gradații pentru măsurarea unghiurilor și lungimilor. Învățămînt liceal.

25. Aparat pentru determinarea valorilor funcției logaritmice în baze diferite. Prevăzut cu gradații pentru măsurarea lungimilor. Învățămînt liceal.

26. Aparat pentru ilustrarea formulelor și schemelor din teoria probabilităților. Învățămînt liceal.

27. Joc pentru ilustrarea conceptului de grup. Sub formă de discuri. Învățămînt liceal.

28. Aparat pentru vizualizarea noțiunii de convergență pentru șiruri. Învățămînt liceal.

29. Trusă de experiențe de chimie. Folosește pentru experiențe executate de către elevi. (Nu va conține substanțele necesare — se vor indica numai substanțele). Învățămînt gimnazial și liceal.

30. Trusă de experiențe de electrochimie — electroforeză. Conține aparatura necesară. Se vor indica numai substanțele ce se folosesc. Învățămînt liceal.

31. Trusă pentru experiențe și determinări cromatografice și colorimetrice.

Conține aparatura și sticlăria necesară. Se vor indica substanțele ce se folosesc. Învățămînt liceal.

32. Aparat pentru determinări cinetice (viteză de reacție, căldură de reacție etc.). Aparat simplu pentru punere în evidență a acestor mărimi. Învățămînt liceal.

33. Modele fizice pentru ilustrarea unor noțiuni de structură a materiei (inveliș electronic, orbital, legătură chimică). Machetele să fie executate din materiale care să poată permite o producție de serie rentabilă. Învățămînt gimnazial și liceal.

34. Aparat pentru testarea memoriei și a atenției distributive. Conține un ecran pe care apar cifre sau serii de cifre. Subiectul lucrează pe testarea cu lorilor. Se înregistrează greșelile. Laborator pentru orientarea școlară și profesională.

35. Aparat pentru studiul persistenței culorii. Conține un ecran pentru proiecția unei culori. Se cronometrează timpul dispariției culorii și momentul percepției de către subiect. Laboratoare pentru orientarea școlară și profesională.

36. Aparat pentru studiul memoriei la cuvinte scrise. Conține mai multe programe cu o serie de 10 cuvinte. Aparatul dispune de ecran pe care să se afișeze 10 cuvinte (din 50) într-o frază cu sens pe o durată de timp, o serie de cifre etc. Contorizare electronică. Laboratoare pentru orientarea școlară și profesională.

37. Numărător electronic de greșeli. Ansamblu de două contoare pentru înregistrarea numărului de greșeli. Dotarea laboratoarelor de O.S.P.

38. Cronoscop cu reacție. Aparat ce permite înregistrarea timpilor de reacție la trei categorii de stimuli: — auditivi: trei sunete de frecvență diferită; — culori: trei culori dintr-o sursă unică; — poziții; trei lumini așezate în triunghi. Dotarea laboratoarelor de O.S.P.

39. Aparat pentru măsurarea consumului de oxigen la om. Tubulatura, recipientele și dispozitivele de măsurare. Învățămînt liceal.

40. Dispozitiv pentru evidențierea mecanismului de deschidere a stomatelor la plante. Tuburi, modele de stomată și dispozitive anexe. Învățămînt liceal și general.

41. Cardiograf pentru uz didactic. Componente electronice, electrozi, hirtie, bandă sensibilă pentru înregistrarea revoluției cardiace. Învățămînt liceal.

42. Jocuri didactice. Pentru rezolvarea situațiilor-problemă. Învățămînt preșcolar.

43. Jocuri didactice. Pentru formarea unei pronunțări și exprimări gramaticale corecte. Învățămînt preșcolar.

Pentru ciclul primar

Înzestrarea școlilor cu mijloace de învățămînt care să pregătească tineretul pentru producție, pentru viața economică a țării, este una din sarcinile trasate de Plenara C.C. a P.C.R. din iunie a.c. privind perfecționarea învățămîntului în țara noastră.

Oficiul central pentru mijloace de învățămînt, în cadrul programului unic de dotare cu mijloace de învățămînt moderne, care să se impună prin eficiență didactică și rentabilitate, a trecut la asimilarea unei serii de truse complexe.

Pe această linie se încadrează un nou produs ce va intra în școli în prima jumătate a anului 1974: „Trusa complexă pentru cunoștințe despre natură și demonstrații de matematică”, destinată ciclului primar clasele I-IV.

Trusa pune la dispoziția învățătorilor și celor mai mici școlari materialul necesar unui mare număr de experiențe privind fenomene din natură și cunoașterea mediului înconjurător, precum și seturi de piese pentru predarea matematicii la acest nivel.

Pentru obiectul „Cunoștințe despre natură” se pot realiza experiențe privind: alcătuirea solului (apa și aerul în sol, substanțele organice din sol, permeabilitatea solului), alcătuirea subsolului, rocile dure și moi, cărbunii de pămînt, sarea și proprietățile ei. La capitolul metale și aliaje se pot face experiențe referitoare la dilatarea în volum, conductibilitatea termică a metalelor. Proprietățile apei sînt ilustrate prin experiențe ca: evaporare, fierbere, condensare etc. Se pot realiza și instalații tehnologice, ca, de exemplu, un alambic elementar.

Proprietățile aerului sînt ilustrate cu o serie de experiențe de efect, ca dila-

rea, convecția, compoziția aerului atmosferic, compoziția aerului, în procesul respirației etc. Și pentru capitolul privind fenomenele electrice există materialele executării citorva experiențe clasice, ca electricizarea prin frecare, pendulul electric, interacțiunea corpurilor electrizate, conductibilitatea electrică.

Jumătate din componența trusei este destinată demonstrațiilor matematice. Trusa pune la dispoziție o numărătoare cu discuri pentru predarea numerației și claselor de numerație, un set de figuri geometrice plane, un set de corpuri geometrice (printre care un cub demontabil în unități elementare de volum). Unitățile de măsură sînt prezentate prin metru (demontabil) cu submultiplii săi; litru cu submultiplii săi; kg cu submultiplii săi.

Capitolul fracții ordinare este prezent cu un dispozitiv adecvat. Pentru demonstrații cu elevii în aer liber, trusa este înzestrată cu un echer de cîmp.

Trusa se prezintă sub forma unui mic dulap (modul) care cuprinde — în patru sertare și o nișă laterală — toate piesele componente.

Pe lângă faptul că trusa poate fi folosită la un număr mare de lecții, aceasta oferă avantajul că montarea componentelor necesare oricărei experiențe sau demonstrații necesită mai puțin de trei minute.

Pentru cunoștințele de biologie, trusa este completată cu unsprezece planșe colorate, în relief (vacuumate din folie de plastic), precum și cu două cascade cu alveole în care elevii vor realiza colecții de roci.

Mobilierul este executat sub forma unui modul din lemn furniruit. Prin

suprapunerea modulelor de acest tip (tripizate) se realizează în școli dulapuri din elemente modulate.

Piese de truse sînt repartizate în sertare, în locașuri proprii executate în plăcile-suport ce căptușesc fiecare sertar în parte.

Oră de aritmetică la clasa I la Școala generală nr. 205 din București.

VIAȚA SINDICALĂ

Vizita delegației sindicatelor
de învățământ din R.P. Ungară

Recent, la invitația Uniunii sindicatelor din învățământ, știință și cultură din România, o delegație a Uniunii sindicatelor din învățământ din R.P. Ungară condusă de Király Piroška, secretar al acestei organizații, a făcut o vizită de studiu și de documentare în problemele sindicale și de învățământ din țara noastră.

Cu acest prilej, au avut loc întâlniri cu activiștii ai sindicatelor din învățământul de cultură generală și superior,

cu directorii de școli, cu reprezentanții ai inspectoratelor școlare și ai caselor corpului didactic din municipiile București, Pitești, Constanța.

Delegația a avut o întâlnire cu tovarăsa Maria Stănescu, președinte al Comitetului Uniunii sindicatelor din învățământ, știință și cultură și cu alți membri ai Biroului Executiv, în cadrul căreia s-au discutat probleme legate de activitatea sindicatelor de învățământ din cele două țări prietene.

Întrebări și răspunsuri

Inv. C. Dinu, directorul Școlii generale din com. Mereni de Jos, jud. Teleorman, întreabă: Sînt posibilități de scurtare a duratei conferinței sindicale fără a afecta conținutul ei?

Răspuns: Da, sînt unele posibilități pentru scurtarea conferinței sindicatului, dacă se iau din timp cele mai potrivite măsuri politico-organizatorice.

În primul rînd, este necesar ca, prin grupele sindicale, să se asigure prezența tuturor delegațiilor la timp în sala de desfășurare a conferinței, astfel încît lucrările acesteia să poată începe exact la ora anunțată. Pentru aceasta trebuie să se respecte indicația Consiliului Central al U.G.S.R. de a se asigura convocarea conferinței înainte cu cel puțin 10 zile de data stabilită. De asemenea, tot înainte cu 10 zile, să se afișeze la loc vizibil, în fiecare unitate de învățământ, lista candidaților recomandați de grupele sindicale pentru comitet și a celor recomandați pentru comisia de cenzori. În felul acesta se creează și condiții pentru ca fiecare delegat să se consulte cu organizația sa și să se pregătească cit mai bine pentru a participa activ la desfășurarea lucrărilor.

În al doilea rînd, propunerile nominale pentru organele de lucru ale conferinței pot fi multiplicare din timp și predate delegațiilor la intrarea în sală, astfel încît să ia cunoștință de ele înainte deschiderii conferinței. În aceste condiții, la deschiderea conferinței, după ce se anunță prezența, se trece direct la supunerea votului des-

chis, în bloc, a propunerilor pentru prezidiu, pe care delegații le cunosc; președintele prezidiului, după preluarea conducerii conferinței, supune votului deschis, în bloc, fiecare comisie de lucru în parte (secretariatul pentru redactarea procesului-verbal; comisia pentru redactarea proiectului de hotărîre sau planului de măsuri; comisia de validare).

În al treilea rînd, dacă la discuții s-a înscris un număr mare de delegați, în momentul cînd se constată că nu se mai aduc, în dezbateri, probleme și propuneri noi, ci se repetă cele ridicate anterior, la propunerea prezidiului sau a participanților, se poate supune votului deschis al adunării sistarea lor.

În al patrulea rînd, dacă sînt posibilități, se poate trece la completarea buletinelor de vot, de către un grup de delegați, paralel cu prezentarea și discutarea fiecărei candidaturi. Aceasta dă posibilitate să se elimine pauza pentru dactilografierea buletinelor de vot, pauză care este, cîteodată, destul de lungă, și să se continue lucrările conferinței.

Acestea sînt unele din posibilitățile de scurtare nu numai a conferinței sindicatului, ci și a adunării generale (acolo unde numărul membrilor de sindicat este sub 200 și există condiții pentru organizarea adunărilor generale).

GH. HUDREA

instructor la Uniunea Sindicatelor din învățământ, știință și cultură

GALAȚI

În Proiectul de hotărîri adoptat de recenta Conferință a Sindicatului învățământ Galați sînt prevăzute multe inițiative interesante. Astfel, în colaborare cu inspectoratul școlar județean, cu Casa corpului didactic și societățile științifice, se vor organiza întâlniri ale cadrelor didactice cu oameni de știință și cadre de specialitate, vor avea loc schimburi de experiență pe teme legate de modernizarea învățămîntului, se va sprijini extinderea învățămîntului preșcolar etc.

Comitetul sindicatului, prin birourile grupelor sindicale, va mobiliza toate cadrele didactice la ajutorarea copiilor care au dificultăți în însușirea cunoștințelor.

În domeniul activității politice și cultural-educative, comitetul sindicatului își propune să mobilizeze cadrele didactice, antrenîndu-le la o serie de manifestări închinare celor două mărețe evenimente care se sărbătoresc în 1974: Congresul al XI-lea al P.C.R. și cea de a 30-a aniversare a eliberării patriei de sub jugul fascist.

DEJ

Din Planul de măsuri al Comitetului sindicatului învățământ-Dej cităm, ca sarcină importantă: „Însușirea de către toate cadrele didactice a conținutului și sensului măsurilor stabilite de partid, prin documentele Plenarei din Iunie 1973, astfel ca fiecare cadru să-și reconsidere modul de a concepe munca la catedră, în deplin acord cu exigențele etapei actuale.

Comitetul sindicatului, birourile grupelor sindicale, toți membrii de sindicat vor insista mai mult asupra îmbunătățirii sistemului de predare, punînd accent pe activitatea de laborator și pe practica elevilor. Pe această linie, se vor asigura schimburi de experiență între școli și între cadre didactice”.

Planul de măsuri prevede, de asemenea, creșterea bazei didactico-materiale (în primul rînd prin autodotarea școlilor, acțiuni pentru ridicarea nivelului de predare, evitarea supraîncărcării etc.).

Măsuri interesante sînt prevăzute și pe linia activității cultural-educative a salariaților, pe linia asigurării lor sociale, a sprijinirii lor materiale.

Recomandări
bibliografice

- „Locul sindicatelor în sistemul democrației socialiste”, Editura politică, București, 1973.
- „Rolul sindicatelor în aplicarea legislației muncii”, Editura politică, București, 1973.
- „Culegeri de legi, decrete și hotărîri”, Colecția în ajutorul activistului sindical, Editura politică, București, 1973, pag. 273—572.

Maria Stănescu: „Relația: școală — producție — direcție centrală a preocupărilor sindicatelor învățământ” (Revista „Munca în sindicat” — 1972, pag. 20—23).

Elena Cojan: „Sindicatul din învățământ în fața unor cerințe precis dimensionate.” (Revista „Munca în sindicat” — 1973, pag. 5—9).

Pe teme

de matematică

În ziua de 4 noiembrie 1973, Comitetul U.T.C., în colaborare cu catedra de matematică a Liceului de cultură generală nr. 3 din municipiul Drobeta Turnu-Severin, a organizat o întâlnire a elevilor cu prof. univ. dr. Constantin Popovici de la Universitatea București.

Cu acest prilej, au fost expuse temele: scheme logice (funcția booleană asociată unui proces de calcul, formula de structură a unei scheme logice, fragmentarea schemelor logice), algoritmi și programare, limbajul FORTRAN, dîndu-se numeroase exemple, care au fost urmărite cu deosebit interes de către participanți.

S-a recomandat apoi bibliografia necesară în vederea aprofundării de către elevi a problemelor legate de studiul și realizările practice ale culegerii, transmișiei, păstrării și prelucrării automate ale datelor, cu aplicații în diferite domenii de activitate.

În final, oaspetele nostru a răspuns la întrebările puse și a acceptat cu plăcere invitația făcută de elevi de a mai veni în mijlocul lor.

Prof. DUMITRU COJOCARU
Drobeta, Turnu-Severin

Muzeul școlii
din Cucerdea

În vederea dezvoltării la elevi a dragostei pentru mărturiile trecutului, a preocupării pentru conservarea acestor mărturii, la Școala generală din Cucerdea, județul Mureș, a fost amenajat un mic muzeu. Sub atenta îndrumare a directorului școlii (profesorul Gheorghe Vunvulea), căutătorii de comori de aici îmbogățesc continuu inventarul micromuzeului. În ansamblu, cele câteva sute de piese, începînd din epoca glacială și pînă în zilele noastre, atestă că și pe aceste meleaguri au existat așezări omenești încă din cele mai vechi timpuri. O bună parte a pieselor din ceramică sînt reconstituite cu mare migală.

Colțul numismatic inscrie la numărul 1 din inventar o monedă de argint pe care se observă inscripția GORDIANUS III, probabil chiar din timpul împăratului cu același nume, care a domnit între anii 238—243 e.n., monedă găsită și donată școlii de către cooperatorul Ion Mașca. Colțul numismatic numără cîteva sute de monede din metal ce corespund anilor istoriei prin care a trecut poporul român. Piese sînt de origine greacă, turcă, austriacă rusă ș.a.; abia mai tirziu apar cele bătute în România.

La colțul rezervat epocii glaciale, sînt expuși colți de mamut — animal care a trăit în acele vremuri. Un topor (ciocan perforat) găsit pe vatra comunel, aparține epocii neoliticului — cultura Cucuteni-Arșud. Vase din lut ars (opaiți dăcie, ceașcă, fragmente din castroane cu buza supraînălțată, oale), cîteva conducte de ceramică și fragmente de piatră — toate dintr-un castro roman — sînt mărturiile ale existenței romanilor pe meleagurile noastre.

Micromuzeul nostru, prin grija tuturor cadrelor didactice, se îmbogățește cu exponate din zilele noastre: felurite obiecte casnice, lucrate cu gust, completate cu obiecte de artizanat executate de minile iscusitelor cooperatori cucerzeni și de copiii acestora.

Inv. AUREL ȘEULEAN
Școala generală Cucerdea, județul Mureș

Zilele cărții
social-politice

Manifestare de prestigiu a culturii noastre socialiste. Zilele cărții social-politice, desfășurate între 9—16 noiembrie, au cuprins o serie de acțiuni menite să contribuie la difuzarea și mai intensă a acestei literaturi.

Cu ocazia acestei manifestări (organizată de Comitetul de cultură și educație socialistă al municipiului București și Centrul de librării, în colaborare cu editurile politică, Academiei, științifică și enciclopedică) au fost organizate: expoziții de carte — la librării, case de cultură, cluburi etc. — prezentări de serii și colecții, întâlniri ale cititorilor cu autori ai volumelor apărute

și cu redactorii de specialitate din edituri etc.

Consfătuiri pe diverse teme legate de cartea social-politică au avut loc în circa 20 de mari întreprinderi bucureștene (Uzinele „23 August”, „Steaua roșie”, „Grivița roșie”, „Electronica” ș.a.).

Întîlniri similare s-au ținut în mai multe școli din Capitală, la care au participat numeroase cadre didactice avînd ca specialitate științele sociale.

F. IEREA

Schimb

de experiență

Recent, în cadrul unui schimb de experiență, colectivul profesorilor de chimie de la Liceul „D. Bolintineanu” din Capitală a prezentat realizările sale privind autodotarea laboratorului cu forțe proprii, cu ajutorul elevilor și al comitetului de părinți.

S-a arătat cum se poate îmbogăți gama de material didactic din dotarea laboratorului cu necesarul pentru fiecare lecție. Totodată, s-a demonstrat cum pot fi folosite imaginația și inventivitatea elevilor și cum materialul poate fi încadrat cu eficiență la clasă. A reieșit faptul că, alături de preocuparea pentru îmbogățirea materialului didactic, trebuie îmbunătățită și metoda desfășurării lecțiilor.

În ce constă experiența profesorilor de chimie de la liceul nostru? La anii III și IV de liceu, fiecare elev este pus să-și aleagă o lucrare dintr-o listă de lucrări de construcții de aparate pentru laboratorul de chimie. Împreună cu profesorul se stabilește ce materiale sînt necesare, modul de execuție, la ce capitol și lecție din programă se aplică etc.

După execuția lucrării (de către fiecare elev), se face o ședință în care elevii își prezintă lucrările, dînd explicațiile necesare. În final, fiecare lucrare este apreciată cu o notă și autorul ei primește o diplomă.

Pe marginea acestei experiențe pot fi trase anumite concluzii, și anume: munca independentă a elevului poate fi stimulată și la chimie nu numai la alte obiecte; lucrările create constituie un material didactic prețios care intră în dotarea școlii și care poate fi folosit permanent în predarea la clasă; lucrările efectuate de către elevi sînt un mijloc de aprofundare a cunoștințelor, de legare a lor de practică; elevii capătă anumite deprinderi tehnico-practice, se obișnuiesc cu efectuarea unui plan de construcție, caută rezolvarea unor dificultăți, se leagă de lucrare în așa fel încît se educă în ei un mic cercetător, un viitor inventator; elevii capătă încredere în forțele proprii, îndrăgesc studiul chimiei, sînt antrenați în procesul de învățămînt.

În viitor, o parte din lucrările confecționate vor fi puse la dispoziția școlilor care doresc să-și îmbogățească gama de material didactic.

Merită de menționat faptul că asemenea inițiative nu sînt singulare în liceu, ele sînt abordate pe multiple coordonate de către toate colectivele metodice, înscriind întreg colectivul profesoral și pe elevii liceului pe linia transpunerii în viață a Documentelor Plenarei C.C. al P.C.R. din Iunie a.c. cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului.

Prof. ION VOINEA
directorul Liceului
„D. Bolintineanu”, București

Propuneri pentru o nouă formulă de bacalaureat

Numărul 10—1973 al revistei „**Invățământul liceal și tehnic profesional**” — apărut recent — publică interesante opinii asupra modului de organizare, în viitor, a examenului de bacalaureat în spiritul Hotărârii Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie 1973. Prof. **Alexandru Vasilescu** pledează pentru organizarea bacalaureatului, nu ca un examen final, plasat la sfârșitul cursurilor liceale, ci ca o componentă a procesului de pregătire a viitorului absolvent. Astfel conceput, bacalaureatul ar însemna o serie de lucrări de sinteză la principalele discipline de învățământ realizate de elevi pe parcursul ultimilor ani de studii (în treapta a II-a a liceului). Aceste lucrări ar putea fi actualele teze trimestriale — este de părere autorul — însă într-o nouă formă, îmbunătățită, pentru a reliefa cât mai obiectiv pregătirea elevului. În continuare sunt formulate alte numeroase propuneri privind simplificarea și perfecționarea examenului de bacalaureat.

După câte ni se dă de înțeles, revista intenționează să organizeze un amplu

schimb de opinii, o dezbateră largă pe această temă.

Din sumarul numărului 10 al revistei „**Invățământul liceal și tehnic profesional**” mai reținem câteva titluri: **Petre Constantinescu-Iași**: „Virtuțile educative ale generozității”; **Vasile Bunescu**: „Metode moderne de învățământ”; **I. Dragu**: „Educația prin muncă, sarcina fundamentală a învățământului liceal”; **M. Popovici, Al. Gheorghiu**: „Metodele și procedeele de instruire în cadrul tehnologiei didactice” etc. În cadrul suitei de interviuri cu conducătorii unor ministere și organizații centrale pe tema „Formarea cadrelor în strânsă legătură cu cerințele dezvoltării socio-economice a patriei” sunt inserate răspunsurile tovarășilor **Gh. Dobra**, prim-adjunct al ministrului minelor, petrolului și geologiei, și **Ilie Alexe**, vicepreședinte al UCECOM.

În continuare, apar rubricile permanente ale revistei: „Consultajul”, „Autodotare”, „Itinerar în lumea profesiunilor”, „Invățământ uzinal”, „Invitații de peste hotare” ș.a.

„Orientare școlară și profesională”

nr. 3 — 1973

În sumar:

Mihai Ghivirigă: Rolul profesorului în orientarea elevilor; **Nicolae Mărgineanu**: Structura profesiei în curgera vremii; **Dinca Soare**: Rolul familiei și opiniei publice în orientarea școlară.

La rubrica: „**Procesul de învățământ și orientarea profesională**” sunt publicate: **Ion Drăgan**: Particularitățile psihologice ale intereselor preadolescenților; **Fl. Iacomi, I. Bucur, Al. Sima**: Cercetare-acțiune pentru acordarea sfatului de orientare școlară și profesională la clasele terminale ale școlii generale; **Genoveva Pogorilovschi**: Orientarea școlară și profesională în funcție de sistemul atitudinilor persoanei; **Eugenia Luchian**: Metode ale profesorului-diriginte pentru orientarea școlară și profesională a elevilor.

„**Ghidul profesiunilor**” — rubrică de

micromonografii profesionale — prezintă: **Dan Huliera**: Prin „sectoarele calde”; **Ștefuițoi de metale**; **Eugen Stetcu**: Mineritul ieri și azi; **Dan Dragnea**: Orientarea profesională a tinerelor fete.

În acest număr al publicației, mai apar articole despre **Activitatea laboratoarelor de orientare școlară și profesională** — **Constantin Manolescu**: Instrumente de lucru ale profesorului de orientare; **I. Bocociu, C. Chelemen**: Laborator modern interșcolar de orientare școlară și profesională prin autodotare; **Zoltan Bogáthy**: Laboratorul de psihologie industrială — sprijin în valorificarea rațională a forței de muncă și despre **Orientarea școlară și profesională în alte țări și o rubrică de Critică și bibliografie**.

cum remarcam și la început, a preocupărilor celor ce colaborează la alcătuirea lui.

Almanahul apare sub semnul celei de a 30-a aniversări a eliberării patriei de sub jugul fascist, sărbătoare națională a poporului român. O suită de articole și poezii sunt dedicate mărețului eveniment.

D. CICHIRĂ

„Almanahul

educației” — 1974

Apărut sub egida Institutului de științe pedagogice, „**Almanahul educației**” pe anul 1974, cum se precizează încă de pe copertă, este „dedicat părinților”.

Față de edițiile precedente, almanahul pare îmbogățit atât sub aspect tematic, cât și sub cel al diversității domeniilor din care sunt recrutați colaboratorii. În sumarul lui găsim multe nume de prestigiu. Prof. univ. dr. docent **Ștefan Bărsănescu**, membru corespondent al Academiei R.S.R., publică articolul „**Rolul părinților în educația de azi a fiilor lor**”, iar prof. dr. docent **Stanciu Stoian**, de asemenea, membru corespondent al Academiei R.S.R. — articolul „**Disciplina**”. Un studiu cu date statistice, intitulat „**Despre comportamentul demografic și procreativ**”, semnează acad. **Ștefan Milcu**. La rubrica „**Mărturisiri**”, găsim evocările altor oameni de seamă, cum ar fi acad. **Eugen Macovschi** sau prof. dr. docent **N. N. Constantinescu**, privitoare la părinții lor, la felul cum aceștia au știut să-i crească și să-i îndrume spre cariera aleasă.

O bună impresie lasă, în cuprinsul almanahului, grupajul „**Tinerete fără bătrânețe**”, realizat de **Florica Popescu**, în care **Mircea Malița, Lucia Demetrius, Henriette Yvonne Sthal, Aurel Baranga, Radu Beligan, prof. univ. dr. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, prof. univ. dr. Paul Popescu-Neveanu, Sanda Faur** și dr. **Luminița Ghivirigă** vorbesc despre longevitatea spiritului.

Poezii, ghicitori, articole cu caracter științific, umor străin și autohton etc. — întregesc sumarul volumului, atestând, totodată, varietatea tematică sau,

O publicație utilă

Cea de a treia apariție din acest an a publicației „**Limbă și literatură pentru elevi**”, editată de Societatea de științe filologice, acoperă o sferă largă de probleme de un viu interes, de la rubricile dedicate în exclusivitate, chestiunile de gramatică, stil, compoziție, până la paginile de literatură originală, unde sint prezentate speranțe certe din rindul celor mai talentați elevi ai patriei noastre.

Publicația debutează cu un documentat articol al lui **A. Sacerdoțeanu**, închinat lui **Gh. Lazăr**, ctitorul învățământului în limba română. Excelente analize model din **V. Alexandri, Al. Macedonski, O. Goga** și **M. Sadoveanu** semnează **Ileana Littera, Al. Tudorică, Ion Vasile-Șerban** și **Graziella Ștefan**.

Abandonând teoretizările abstracte, articolele închinată problemelor de limbă dezbate teme cu caracter practic-utilitar, de o stringentă necesitate pedagogică precum: „**Exprimarea corectă**” (**Valeria Guțu-Romalo**), „**Probleme și exerciții de limbă și literatură**” (**G. Beldescu**), „**Folosirea fișelor în redactarea unor compuneri**” (**N. Saftiu**).

Orientării etico-estetice a lecțiilor de literatură, ca și activității creatoare a elevilor din redacțiile revistelor și ceneclurilor școlare le sunt consacrate articolele semnate de **Sterie Rădoi** („**Educația estetică a elevilor prin literatură**”), **Tudor Opris** („**Antene spre viață**”), **Gh. Șovu** („**Reviste școlare**”).

În sfârșit, un substanțial capitol este rezervat concursului de literatură „**M. Eminescu**”, ediția 1973, unde **Maria Angheliescu** și **G. C. Ursu** fac o serie de considerații asupra etapei finale, prezintă răspunsurile la întrebările concursului și publică fragmente din lucrările premiate, ca și lista completă a laureaților acestei prestigioase întreceri literare.

Socotim bună inițiativa de a se prezenta câteva talente literare adolescente, însă considerăm că este totuși necesară largirea contribuției elevilor la această revistă de o frumoasă ținută științifică și grafică, al cărei binemeritat prestigiu în rin-

dul elevilor și profesorilor se reflectă în triplarea tirajului după un an și jumătate de la apariția ei.

R. ȘIPOT

Îndrumătorul învățătorului și profesorului de educație fizică

Lucrarea editată de Inspectoratul școlar al județului Brăila și Casa corpului didactic, cuprinde un „**Cu-vînt înainte**”, semnat de prof. emerit **Thimotei Petride**, inspector școlar general, vicepreședinte al C.J.E.F.S. Brăila, un capitol privind **Metodica de organizare metodică a lecțiilor de educație fizică** și un capitol cu lucrări metodice și îndrumări finale.

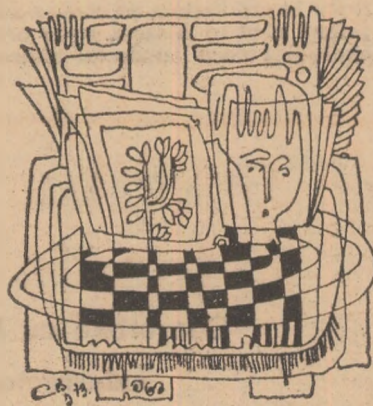
Materialele sînt întocmite de profesori cu multă experiență la catedră. De exemplu, capitolul I („**Indicații cu privire la organizarea metodică a lecțiilor de educație fizică la clasele I-IV — planuri de lecții — culegere de jocuri**”) este semnat de inspectorul școlar, prof. **Emilia Bizu**. Sînt consemnate indicații metodice cu privire la întocmirea planificării, planuri de lecții la fiecare clasă, precum și o culegere de jocuri ca: „**Huștiuluc**”, „**Ținta rostogolitoare**”, „**Cercul zburător**” etc., fiecare cu indicații metodice.

Capitolul II cuprinde lucrări metodice ca: „**Exerciții pentru dezvoltarea forței la clasele V-X**” (prof. **Patrița Goldenberg, Liceul „P. Istrati”**), „**Predarea exercițiilor de alergări în lecțiile de educație fizică la clasele I-IV**” (prof. **Ion Leu, Liceul „N. Iorga”**), „**Exerciții și jocuri pentru învățarea alergării de garduri**” (prof. **Sultana Moldoveanu, Școala generală nr. 24**), „**Metodica învățării elementelor din gimnastica acrobatică înscrise în programa școlară pentru clasele I-IV și V-X**” (prof. **Nicu Cimpoie, Liceul „Gh. M. Murgoci”**) și „**Metodica învățării aruncării mingii de oină și aruncării greutății**” (prof. **Liliana Dragan, Școala generală nr. 17**).

Îndrumările finale cuprind indicații privind folosirea materialelor de practică sportivă confecționate de elevi și ale școlii, de construire de baze sportive simple în școli, preocupări ale cadrelor didactice pentru perfecționarea permanentă a măiestriei profesionale și rezultatele obținute de aceștia în activitatea profesională.

Ar fi fost cred necesar ca **Îndrumătorul** să cuprindă și un al treilea capitol privind „**Organizarea activităților sportive și turistice cu elevii în afara orelor de clasă**”. Sperăm ca în viitorul cel mai apropiat învățătorii și profesorii din județul Brăila să primească un astfel de **Îndrumător**.

Inv. **TRAIAN ENACHE**
Brăila

„TERRA”

nr. 5 — septembrie-octombrie 1973

Revista se deschide cu rubrica de „**Studii**” cuprinzînd: **I. Popovici**: Considerațiuni geografice asupra operelor domnitorului și savantului enciclopedist **Dimitrie Cantemir**; **I. S. Gruescu**: Sistemul energetic național al Republicii Socialiste România; **C. Herbst, N. Caloianu, I. Lețea**: Principalele regiuni industriale pe glob.

Pe linia traducerii în viață a măsurilor stabilite de partid privind protecția mediului înconjurător, apar: **V. Mihăilescu**: Echilibre și dezechilibre naturale și ampla dezbateră pe tema Protecției mediului înconjurător în județele patriei noastre, la care participă: **Trandafir Cocirlă**, prim-secretar al C.J. Caraș-Severin al P.C.R., președintele C.P.J. Caraș-Severin; **Gheorghe Blaj**, prim-secretar al C.J. Maramureș al P.C.R., președintele C.P.J. Maramureș; **Nagy Ferdinand**, prim-secretar al C.J. Covasna al P.C.R., președintele C.P.J. Covasna; **Ion Cătrinescu**, prim-secretar al C.J. Prahova al P.C.R., președintele C.P.J. Prahova, și **Adalbert Crișan**, prim-secretar al C.J. Bistrița-Năsăud al P.C.R., președintele C.P.J. Bistrița-Năsăud. La

această rubrică, **A. C. Banu** scrie despre seminarul internațional „**Conservarea creatoare și dezvoltarea dinamică a peisajelor cultivate**” (Constanța, iunie 1973).

La rubrica „**Informații și peisaje geografice din țară și de pe glob**” cititorul întâlnește articolele: **M. Ieleniez**: Depresiuni și bazine depresionare între **Bisca Mică** și **Doftana**; **N. Popp, I. Popescu-Argeșel**: **Ripa Dinii** (Piemontul Getic); **M. Geanana**: Prezența formelor steag și masă la arborii din **Carpații românești**; **C. Moisă**: Un fenomen pseudocarstic dezvoltat pe sulfurile din **Valea Rudăriei** (Munții **Almăjului**); **V. Loghin**: O alunecare de teren în sectorul localității **Dealul Mare** (jud. **Dimbovița**); **O. Sclariu, G. Voiculescu**: Aspecte de iarnă (1971—1972) pe litoralul românesc al **Mării Negre** și **Eugen Pora**: O vizită în insula **Corsica**.

O interesantă „**Cronică geografică**” informează despre Profesorul **Robert Fischeux** la 75 de ani (**T. Morariu**); Consfătuirea cu tema „**Cercetarea orizontului local**” (**N.A.I. Rădulescu, Timișoara, mai 1973**); Simpozionul „**Va-**

lorificarea economică și turistică a Carpaților Meridionali” (**I. Velcea, Rm. Vlcea-Călimănești, iunie 1973**); 450 de ani de la apariția primei lucrări despre expediția lui **Magellan** și contribuția lui **Maximilian Transilvanus**; (**Ofelia-Proca-Tepelea**) 75 de ani de la prima călătorie a unui român în jurul lumii (**D. Manea**); **Fr. Csaki**: 245 de ani de la nașterea lui **James Cook**; Simpozionul de geografie turismului (**M. Iancu, Salzburg, mai 1973**); Bicentenarul nașterii dr. **Constantin Caracac** (**I. Tușui**), precum și știrea: Profesorul **Vintilă Mihăilescu** — membru de onoare al Societății de geografie din R.S. Serbia.

Rubrica de „**Consultajul pe teme de cercetare și de predare a geografiei în școală**” dezvoltă sprijinul pe care revista îl aduce cadrelor didactice prin: **I. Gugliuman**: **Îndrumări metodice** privitoare la observațiile și cercetările de climatologie urbană; **V. Crețu, V. Oprescu**: Utilizarea problemelor de comportament la geografie a patriei; **Tamara Birdean, Silvia Moisă**: Testul docimologic — mijloc de verificare a cunoștințelor la geografie R.S. România; **I. Bușiu**: Integrarea televiziunii ca mijloc de învățământ la geografie.

Mai apar: **Geografie instructiv-distractivă pentru elevi și Recomandări bibliografice**.

TENDINȚA DE A ÎNVĂȚA LIMBI STRĂINE MAI DEVREME

Studierea limbilor străine este plasată, în marea majoritate a țărilor din lume, de regulă, la nivelul învățământului secundar, adică începând cu primele clase care urmează școlii primare.

Dată fiind varietatea virstei de începere a școlărității obligatorii (5—8 ani), precum și a duratei ciclului primar (3—6 ani de studii), virsta la care se începe prin tradiție studiul limbilor străine se situează între 10 și 12 ani.

Mutațiile pe multiple planuri care s-au făcut simțite în cadrul sistemelor de educație și învățământ au afectat, după al doilea război mondial, și învățământul limbilor străine.

Una dintre problemele abordate cu această ocazie, atât sub raport teoretic cât și practic, a constituit-o virsta de începere a studierii limbilor străine.

De fapt, această problemă a devenit o preocupare a învățământului din numeroase țări, mai ales în ultimele 1—2 decenii. Precedente există însă, de mult. Astfel, este cunoscut faptul că în unele țări, încă cu foarte mult timp în urmă, chiar cu secole, învățarea unei limbi străine se făcea încă din primii ani de virstă școlară, în condițiile caracteristice epocii. Este cazul, mai ales, al fostelor colonii, în care limba de învățământ nu era limba populației băștinașe, ci limba metropolei. În plus, în numeroase țări existau cazuri în care copiii puteau învăța practic limbi străine încă de la virste fragede, anume în familiile înstărite care apelau în acest scop la persoane particulare, guvernante etc.

La aceste precedente, se adaugă, din ce în ce mai frecvent, după al doilea război mondial, cercetări științifice din domeniile neurofiziologice, psihologiei copilului și pedagogiei care orientează atenția specialiștilor, din ce în ce mai întins, asupra perioadei de virstă optimă pentru învățarea limbilor străine. Referitor la această perioadă, unii specialiști — ca de pildă Anderson — consideră că ea se plasează între 4 și 8 ani. În sprijinul acestei ipoteze vin opiniile științifice ale neurologilor, ca acelea susținute de dr. Wilder Penfield din

Canada care vorbește de o „plasticitate a creierului copilului”, care favorizează învățarea precoce a limbilor străine.

Dintr-o statistică UNESCO asupra debutului învățământului limbilor străine, rezultă că acest început se plasa sub virsta de 10 ani într-un număr de 32 țări. Dintre acestea, în 9 țări, studiul începea sub virsta de 6 ani, în 12 țări între 6—7 ani, în alte 12 țări, între 8—9 ani, iar într-un ultim număr de 7 țări se plasa între 9—10 ani.

În 10 din cele 32 de țări, rațiunea predării unei limbi străine, mai exact a limbii franceze sau engleze, decurgea din faptul că aceste limbi constituiau limbi de învățământ, fiind vorba de unele state din Africa. În alte 13 țări, o a doua limbă se preda doar în unele provincii sau regiuni, unde trăiau naționalități conlocuitoare. Ultima grupă o formau țări în care predarea unei limbi străine se făcea experimental, ca în cazul Marii Britanii, R.F. Germaniei, Suediei, U.R.S.S.

Dar lista țărilor în care au fost inițiate experimente pentru cercetarea posibilităților de studiere mai timpurie a limbilor străine, atât în grădinițe cât și în școala primară, este evident mult mai mare, printre acestea înscriindu-se și cele din țara noastră.

Spre deosebire de predarea tradițională a limbilor străine în învățământul secundar, acest studiu la nivelul învățământului preșcolar și primar constituie o disciplină școlară nouă, cu numeroase implicații care privesc dezvoltarea copilului, pregătirea de specialitate și pedagogică a personalului didactic, metodele de predare-învățare, programa școlară, integrarea acestui învățământ în contextul celorlalte obiecte de învățământ, precum și contraindicațiile predării timpurii.

Dintre experimentele citate în literatura de specialitate, amintim câteva în legătură cu virsta studierii unei limbi străine.

În Franța, învățarea unei a doua limbi în grădinițele de copii s-a pus în primul rând în Alsacia, unde copiii nu cunoșteau decât dialectul alsacian și

trebuiau să învețe limba franceză. La nivelul școlii primare, o serie de experimente au fost organizate neoficial în anii 1956—1964, cercetându-se predarea limbii engleze. Din anul școlar 1965—1966 experimentarea a fost oficializată, stabilindu-se predarea din clasa a III-a a școlii elementare, respectiv după ce elevii împliniseră virsta de 8 ani.

În Marea Britanie, experimentele în școala primară au început în anul 1956, de data aceasta limba aleasă fiind franceza. Cât privește virsta, s-a stabilit clasa a IV-a a școlii primare, adică virsta de 8 ani, dat fiind faptul că învățământul obligatoriu începe în această țară la 5 ani.

O situație elocventă prezintă Suedia. Deși prin reforma școlară din anul 1962, limba engleză se preda începând din clasa a IV-a a școlii unice de 9 ani, în 1969 a avut loc o schimbare prin care predarea acestei limbi a fost coborâtă la clasa a III-a, respectiv la virsta de 9 ani.

În U.R.S.S., din inițiativa Institutului pedagogic „Herzen” din Leningrad a fost organizat din 1957 un experiment în cadrul a trei grădinițe, la nivelul grupelor mijlocii și mari, respectiv la virsta de 5 și 6 ani, învățându-se limba engleză, franceză sau germană.

Aceste experiențe ilustrează o parte dintre preocupările existente în câteva țări, preocupări mult mai numeroase în realitate. Dealtfel, în legătură cu această problemă au avut loc și întâlniri internaționale, ca aceea din aprilie 1962, organizată la Hamburg de către UNESCO, unde au participat 20 de experți în predarea limbilor străine în învățământul primar. Cât privește debutul, concluzia la care s-a ajuns cu această ocazie arată că învățarea unei a doua limbi poate începe din școala primară și chiar din grădiniță. Concomitent însă se recomandă continuarea experimentelor asupra studierii timpurii, mai ales pentru a nu se afecă învățarea limbii materne.

Este evidentă conturarea în lumea contemporană a unei tendințe care vizează predarea mai devreme a limbilor străine, dată fiind marea capacitate a copilului de a asimila ușor structuri lingvistice și aptitudinea deosebită pentru învățarea limbii străine.

Această tendință se manifestă în funcție de contextul social-economic și politic, luând forma fie a învățării unei a doua limbi, ca în statele multinaționale sau în care trăiesc naționalități conlocuitoare, fie a învățării unei limbi străine, ca în țările în care se dă astfel curs unei cerințe a lumii contemporane, de a cunoaște limbi de circulație internațională.

Conturarea acestei tendințe nu infirmă posibilitatea învățării limbilor străine și la alte virste. Experiența cotidiană a adulților atestă această posibilitate, care presupune însă o motivație puternică în acest scop.

Prof. MARIA ILIESCU
Școala generală „Vasile Alecsandri”
București

Intr-o școală primară din Republica Togo

Spre un nou program mondial de educație

Convorbire cu AMADOU MAHTAR M'BOW,
subdirector general al UNESCO

Pe profesorul Amadou Mahtar M'Bow, subdirector general al UNESCO pentru problemele educației, l-am ascultat vorbind cu o dăruire totală despre idealurile și, mai ales, despre programul de educație palpabil de-a lungul și de-a latul lumii. Transcriu răspunsurile d-sale.

— Ca subdirector general, conduceți programul de educație al UNESCO. Ce pondere are acesta în acțiunea planară a educației?

— Organizația are de executat un program vast, al cărui obiect se situează în centrul intereselor umanității, care tinde spre universalitate, fiind străbătut de idealul păcii și cooperării internaționale în domeniile educației, științei și culturii.

Identificarea tendințelor fundamentale, cu ajutorul unor masive investigații, prin schimburi de experiență între diferitele țări membre ale UNESCO, a dezvăluit și precizat, ca necesitate stringentă, ameliorarea sistemelor de educație. Odată cu explozia demografică în toată lumea, cu explozia cunoașterii umane, cu transformările etnografice și tehnologice, cererea socială de educație crește într-atât încât nu mai poate fi satisfăcută de sistemele de educație neevoluate. E drept, sistemul de educație nu-i decât un subsistem într-un sistem economic-social vast. Problemele se pun la diferite nivele. Dar responsabilitățile educației rămân ale educației.

— Încotro se îndreaptă, deci, educația?

— Două mari direcții pe care le plasează educația sînt: democratizarea și renovarea sistemelor.

Democratizarea interioară și expansiunea cantitativă a educației se manifestă în numărul de școlarizați, precum și în organizarea învățământului și tipul de formație în interiorul școlii.

Dreptul la educație este consfințit prin Declarația universală a drepturilor omului, adoptată în 1945 de O.N.U., care recunoaște principiul unei instrucții generale și gratuite pentru oamenii din lumea întreagă. Școala pentru masele populare face peste tot progrese. În general, țările industrializate au prelungit durata studiilor. Studiile secundare au devenit gratuite. S-au înființat noi universități.

Nevoile cresc mai repede decât venitul național. Toate strategiile educației — de elaborare sau inovare — sînt subordonate problemei finanțării lor. previziunii, sporirii considerabile a resurselor pe care le cere.

În ce privește formația, se caută neconținut stabilirea unui echilibru între

cunoașterea generală și formația profesională. Dacă formația generală de bază e bună, permite reorientările specializării de-a lungul vieții.

Utilitatea socială și noul mesaj al școlii în noile condiții oferă dreptul la educație atât tinerilor cît și adulților, angrenăți în sistemul de educație permanentă. Bărbatul și femeia își actualizează continuu cunoașterea, pentru exersarea unei profesii, care în timpul întregii vieți se poate schimba radical.

— Care sînt modalitățile specifice de abordare a sistemelor în procesul renovării pentru a supraviețui ritmului de dezvoltare generală?

— Fiecare sistem național de educație trebuie luat în globalitatea sa, nu parțial, ținându-se seama de toate inovațiile — externe sau interne, de planificare, de activitatea practică. Utilizarea tehnologiei didactice rămîne inoperantă fără renovarea concepției asupra educației, a formării profesorilor, fără continuitate, multidisciplinaritate, fără coordonarea tuturor elementelor programului.

— Ce particularități cunoaște, în patria domniei voastre, Senegal, ca și în întreaga Africă, renovarea educației?

— Africa are de depășit faza subdezvoltării economice și intelectuale. În patria mea, numele lui Kant nu este cunoscut prea bine de multă lume.

Lipsește mijloacele, lipsesc cadrele. Generațiile noi n-au fost formate în funcție de nevoile țării, ci de ale sistemului colonial. Abia acum prind conștiința de sine. Guvernele respective militează pentru implantarea științei și culturii în țările proprii.

Problemele nu-s niciodată aceleași. Într-un institut de agronomie se formează ingineri care cunosc plantele țării lor, dar le ignoră pe ale altor țări.

Dezvoltarea cantitativă a educației a cunoscut un avînt deosebit. Mișcarea de expansiune a fost impulsionată de reuniunile de la Addis-Abeba (1961), Tananarive (1962), Nairobi (1968). În 1960 nu exista în Africa nici un centru pentru formarea profesorilor pentru învățământul secundar. În opt ani, cu ajutorul fondului special, UNESCO a contribuit la crearea a 28.

Modificarea opticii tradiționale își face loc tot mai mult. Cooperarea internațională este un element esențial, vital, pentru educația și dezvoltarea țărilor africane. România ajută unora dintre ele să surmonteze dificultățile prin care trec.

GHEORGHE ANCA

TRIBUNA ȘCOLII

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din Învățămînt, Știință și Cultură